תלמוד בבלי · אחרונים · לבוש מרדכי · סדר קדשים

לבוש מרדכי על מנחות

רבי משה מרדכי אפשטיין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לבוש מרדכי על מנחות

רבי משה מרדכי אפשטיין

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לבוש-מרדכי-על-מנחות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן יח - לדף ט 4
סימן יט - לדף יב 26
סימן כ - לדף מז 40
סימן כא - לדף מח 45
(**סימן כו - לדף צה**) 52

סימן יח - לדף ט

סוגיא דבללה חוץ לחומת העזרה

אתמר בללה חוץ לחומת עזרה ר' יוחנן אמר פסולה ר"ל אמר כשרה דכתיב ויצק עלי' שמן ונתן עלי' לבונה והביאה אל בני אהרן הכהנים מקמיצה ואילך מצות כהונה לימד על יציקה ובלילה שכשרין בזר ומדכהונה לא בעיא פנים נמי לא בעיא ור' יוחנן אמר פסולה כיון דעשייתה בכלי הוא נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהא בעיא, תניא כותי' דר' יוחנן בללה זר כשרה חוץ לחומת עזרה פסולה, והנה התוס' בד"ה ר' יוחנן כתבו ז"ל אע"ג דלא בלל כשרה חוץ לחומת עזרה גרע ולא דמי להההיא דזבחים בפרק קדשי קדשים דתלינן טעמא מיצה דמה בכל מקום בעזרה כשרה שאם היזה ולא מיצה כשרה דהתם בפנים והכא בחוץ עכ"ד התוס' ולכאורה משמע דאם יוציא וימצה בחוץ תפסול ובודאי דזה אי אפשר לומר כיון דכבר כשרה ואף אם לא מיצה כשר בודאי אף אם ימצה אח"כ בחוץ לא תפסל ההזאה וכדאיתא בזבחים דף כ"ט אחר שהוא כשר יחזור ויפסל, ואפשר דהתוס' מפרשו דאף אם מיצה בכל מקום קודם ההזאה כשר, אכן מרש"י ד"ה ובלבד מוכח דאם מיצה למעלה מחוט הסקרא קודם הזאה יפסל מטעם דנתן מדמה למעלה כמעשה עולה, וא"כ צריך הסבר הכא כיון דלא בלל כשר אמאי יפסל בבללה בחוץ.

והנה התוס' בד"ה ריש לקיש הוכיחו דאע"ג דקדיש אעפי"כ לא מיפסל ביוצא דאפילו ר' יוחנן לא פליג אלא משום דעשה הבלילה בחוץ אבל משום יוצא לא, וכן משמע בפרק התכלת דאמרינן דאי סבירא לן שחיטה מקדשת איפסלא ביוצא ובסוף שמעתא אמר ג"כ אי כרבי דאמר שחיטה מקדשת איפסלא ביוצא הא אי לאו שחיטה מקדשת לא איפסל ביוצא אף דרבי סבר במנחות ע"ב דתנור מקדש, אבל הקשה בתוס' מהא דאמר בפסחים דף ל"ו דלישה איתא במקום זריזין, ועוד הקשה על רש"י דפריש בפרק שני דזבחים דיציאה מועיל בקדוש ידים ורגלים כתב רש"י כדרך כל הקדשים שקדשו בכלי שנפסלו ביציאה וכן הקשה מפרק שתי הלחם דף צ"ה דאמרינן לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה הרי דאם אמרינן מדת יבש נתקדשה אז מיפסל ביוצא.

והנראה לי דהנה בגמ' דף ח' איתא אמר רב מנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים בלא לבונה שכן מצינו במנחת נסכים בלא שמן ולבונה שכן מצינו במנחת חוטא וכו' ור' חנינא אמר לא זו קדושה בלא זו והנה הרמב"ם השמיט ולא הביא האי דינא בהלכותיו וכבר תמהו על זה, ונראה לי דהנה טעמא דאמר ר' חנינא דאין זה קדוש בלא זה דכיון דאמרה התורה מנחה בלולה בשמן א"כ המנחה היא כשהיא בלולה או ראוי לבלל וכל זמן שלא הביא הצריך למנחה היא עדנה לאו מנחה, והנה הא דאית לי' לר'

יוחנן דאם הפריש חצי עשרון ודעתו להוסיף דקדוש ראשון לאו דוקא אם דעתו להוסיף בכלי זה אלא אף אם דעתו להוסיף אח"כ בכלי שני ג"כ מקרי דעתו להוסיף דכיון דדעתו להביא כדין מתקדש ראשון ראשון א"כ אף אם נימא דסלת בלא שמן עדנה לאו מנחה היא אבל כיון דדעתו להניח בביסא וללוש הוי דעתו להוסיף וקדש ראשון ראשון וא"כ לר' יוחנן אין צריך כלל לומר דמשו"ה מנחה קדושה בלא שמן שכן מצינו בלחם הפנים דהרי בלא זה קדוש מנחה בלא שמן שהרי דעתו לתן בה שמן דאם לא הי' דעתו לתן בה שמן לא יאמר רב דמנחה קדושה בלא שמן שהרי הפריש מנחה שאין מקדשין כיוצא בה שהרי הסלת והשמן מעכבין זה את זה ע"כ דמיירי רב בהפריש מנחה ודעתו להוסיף שמן וא"כ לר' יוחנן אין צריך כלל לומר דמנחה קדושה בלא שמן שהרי כיון דדעתו להוסיף הרי מתקדש ראשון ראשון, אכן רב דס"ל דאם הפריש חצי עשרון אף אם דעתו להוסיף לא קדוש דאין מתקדש ראשון משו"ה הוצרך לומר דבמנחה בלא שמן מודה שקדש משום שכן מצינו בלחם הפנים, אבל הרמב"ם דפסק כר' יוחנן דבדעתו להוסיף מתקדש ראשון ראשון אין צריך כלל להביא להא דרב דמה חצי עשרון מתקדש מכש"כ עשרון שלם.

והא דאמר דאף שמואל סבר להא דרב כלי הלח מקדשין את הלח ומדות יבש מקדשין את היבש ואין כלי הלח מקדשין את היבש ולא מדת היבש מקדשין את הלח ואמר שמואל ל"ש אלא מדות אבל מזרקות מקדשין שנאמר שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מנחה לחה היא א"ל לא נצרכא אלא ליבש שבה, ואי בעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמיא ועיין תוס' שהקשו מאי ראי' משמואל דמנחה קדושה בלא שמן הא התם כתוב בלולה בשמן א"כ הא הי' גם שמן וביחד הא בודאי קדשו (פירוש הא קי"ל לא בלל כשר) ונראה לי דאפשר לומר דגמ' מדייק דאם יסבור שמואל דלא זו קדושה בלא זו כמו ר' חנינא א"כ אין ראי' דמזרקות מקדשות את היבש דדילמא דוקא במנחה שיש בה שמן וסלת ואם הסלת לא יקדשו הרי גם השמן לא יקדש וכיון דהמזרקות מקדשים לח א"כ כל הצריך לקדושת הלח שבה מקדש ומשו"ה מקדשת את הסלת כדי שיקדש הלח שבמנחה היינו הסלת ע"כ דסבר שמואל דאף אם לא הי' מתקדש הסלת הי' השמן מתקדש דשמן בלא סלת מתקדש מטעם דשכן מצינו בלוג שמן של מצורע וא"כ כיון שמתקדש הסלת חזינן דמזרקות מקדשין יבש אף בלא קדושת השמן שהרי קדושת השמן אין צריך לקדושת הסלת.

והנה לקמן מנחות דף ע"ט איתא הנסכים שקדשו בכלי ונמצא זבח פסול אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה אמר זעירי אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת

הזבח ממי טעמא אמר קרא זבח ונסכים תנן הנסכים שקדשו בכלי אם יש זבח אחר יקריבו עמו ואם לאו יפסלו בלינה מאי לאו דאפסל בשחיטה לא דאפסל בזריקה כמאן כרבי דאמר שני דברי המתרים מעלין זה בלא זה אפילו תימא ר' אלעזר ב"ר שמעון הכא במאי עסקינן שקיבל דמן בכוס ור' אלעזר ב"ר ששמעון סבר לה כותי' דאבוה דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי ע"כ, והנה רש"י כתב (בפירוש רש"י כתב יד הנדפס) אין הנסכים מתקדשים לפסל בלינה ויוצא וכתבו על זה בתוס' ז"ל ולא יתכן אלא לענין לשנותן לזבח אחר קאמר כדפרישית בסוף הקומץ זוטא עכ"ד התוס' והנה התוס' בסוף הקומץ כתבו דאי אפשר לומר דלענין לינה דהא לענין לינה ודאי מפסלו משקדשו בכלי דאמר בסוף שתי הלחם דאי תנור מקדש מפסלי בלינה וע"כ לענין לשנותן לזבח אחר קאמר דאין בנסכים מתקדשים ואתיא ההיא סוגיא כר' מאיר דאמר דאם נתקדשו ע"י השחיטה אי אפשר לשנותן לזבח אחר ומה שרצה בתוס' לבאר דגם אליבא דרבנן אם היתה השחיטה בכשרות הוקבעו שאין לשנותן לזבח אחר ופלוגתיהו דר"מ ורבנן רק היכא שהיתה שחיטת פיגול דחו זאת בתוס' דא"כ לרבנן משכחת דנסכי בהמה חייבים עליהם משום פגול ולפי זה קשה איך הביא הרמב"ם להאי דינא דזעירי דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח בפי"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו' הא הרמב"ם פסק דלא כר"מ, וא"כ ע"כ דהוא מפרש כפירש"י דהא דאמר זעירי אין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח הוא לענין לינה ויקשה קושית התוס'.

והנה מה שהקשה שם עוד התוס' האיך אמרו רבנן דאפשר לשנותן לזבח אחר הא בפרק התודה אמר רב חסדא שמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת ואין לומר דהא דאמרו רבנן (שם בהקומץ זוטא) נמי הכא אפשר לשנותן לזבח אחר היינו משום תנאי בי"ד חדא מי לא עסקינן בקרבן יחיד דלא שייך בזה לב בי"ד ועוד לוג שמן דמצורע לא משכחת אלא ביחיד ועוד דאין לב בי"ד מתנה אלא היכא דלא הוצרכו אבל אם הוצרכו אי אפשר לשנותו, נראה לי דהנה הא דאמרו רבנן דאפשר לשנותן לזבח אחר הוא להקשות על ר"מ דאמר דנסכי בהמה חייבין עליו משום פגול ואמר ר"מ דינו בבאין עם הזבח ע"ז אמרו לו רבנן הא אפשר לשנותן לזבח אחר ויהי' הפירוש בדבריהם הא נסכים אף אם באין עם הזבח לא נעשו אחד עם הזבח שהרי מדין קרבן אפשר לשנותן לזבח אחר כמו בקרבן צבור היכא דיש לב בי"ד ואף שהועיל הזביחה שיקריבו הנסכים עם זבח אחר והוקדשו הנסכים אעפי"כ אפשר לשנותן לזבח אחר דלא נעשו כמו מגוף הקרבן ולא הוקבעו ואף דבקרבן יחיד אין לשנותן אין הטעם משום שנעשו מגוף הזבח אלא מפני נדרו מהטעם שהוא נדר להביא הנסכים האלו עם הזבח הזה, והאי דינא דאם

פיגל בזבח נתפגל הלחם הוא דוקא בלחם דשחיטה קובעת שיהי' הלחם קבוע עם הזבח מדין שחיטת התורה על הלחם אבל מה שהוא נודר להביא זה עם זה לא יתפגל בשביל זה מפגולו של אחד מהן, וכיון דנסכים דינייהו שיהיו נסכים ואפשר להם לבא בפני עצמם אף אם באו עם הזבח מדין קרבן אינם קבועים עם הקרבן אליבא דרבנן ויכול לשנותם לזבח אחר וא"כ אף שמטעם נדרו אין איכול לשנותם מפני זה לא יתפגלו מפני פגול הזבח.

וראי' לדברינו שהרי כתב הרמב"ם בפי"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו' ז"ל נסכים שקדשו בכלי שרת ונפסל הזבח אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים ליקרב, נפסל מקבלה ואילך קדשו הנסכים ליקרב שאין הנסכים מתקדשים ליקרב אלא בשחיטת הזבח ומה יעשה בהן אם הי' שם זבח אחר זבוח באותה שעה יקרבו עמו ואם לא הי' שם זבח אחר זבוח באותה שעה נעשו כמו שנפסלו בלינה וישרפו במה דברים אמורים בקרבן צבור מפני שלב בי"ד מתנה עליהן אבל בקרבן יחד הרי אלו לא יקרבו עם זבח אחר, ואף על פי שהוא זבוח באותה שעה אלא מניחן עד שיפסלו בלינה וישרפו עכ"ד הרמב"ם, והנה כיון שכתב הרמב"ם שאם אין זבח זבוח באותה שעה ואי אפשר לנסכן ישרפו מיד א"כ מ"ש דבקרבן יחיד כיון דבקרבן יחיד אפילו אם זבח זבוח באותה שעה אמאי מניחן עד שיפסלו בלינה עכצ"ל דבקרבן צבור היכא דאין זבח זבוח באותה שעה א"כ הפסול מחמת דין עצמן שצריך שיהיו הנסכים אחר שחיטת הזבח וכיון דאין עתה זבח וקדמו הנסכים לזבח משו"ה ישרפו מיד אבל בקרבן יחיד היכא שיש זבח זבוח הרי אפשר לשנותן לזבח כשיש זבוח דנסכים לא הוקבעו להיות אחד הקרבן ורק משו"ה אי אפשר לשנותן לזבח ההוא מפני שהי' בדעתו לזבח זה והוי כנדר לנסכן עם זבח זה א"כ אין הפסול מדין עצמן אלא מטעם קביעות נדרו הוי כפסול מחמת דבר אחר וטעון עבור צורה, וצריך לומר דהרמב"ם מפרש הא דקאמר בגמ' התני מתתי' בן יהודה כגון שהי' זבח זבוח באותה שעה אין הכונה כדמשמע מפירוש רש"י דהטעם דאם אין זבח זבוח חששא שמא יאמרו נסכים שהפרישן לשם זבח זה כשר לשם זבח אחר אלא אם אין זבח זבוח הפסול מדאורייתא דבעי שהנסכים יבאו אחר הזבח שנעשה בכשרות ואם קדושת הנסכים לקרב הי' קודם שחיטת הזבח הפסול מדאורייתא דבעי זבח ואחר כן נסכים, ומוכיח זה הרמב"ם מדקאמר שם בגמ' הכי קאמר במה דברים שהיתה זבח זבוח באותה שעה אבל אין זבח זבוח באותה שעה נעשו כמו שמפסלו בלינה וכיון שיש לזה דין פסול לינה א"כ כמו בלילה ישרף לאלתר ה"נ בהאי פסול דאין זבח זבוח באותה שעה והא דקאמר בגמ' על מה שהקשה השתא נמי גזירה שמא יאמרו נסכים שהפרישן

לשם זבח זה כשרין לשם זבח אחר ע"ז משני התני מתתי' בן יהודה דדין זה דיקרבו עם זבח אחר הוא בהי' זבוח באותה שעה א"כ אין לגזור שמא יאמרו שהפרישן לזבח אחר שהרי יאמרו שהפרישן לזבח זה אבל הפסול היכא שלא הי' זבח באותה שעה משום זבח ונסכים מקודם זבח ואחר כך נסכים.

והנה הראב"ד הקשה על דברי הרמב"ם ז"ל א"א זה כתב לראב"ש דבעי שני דברים המתרים ואם נתקבל הדם ונשפך כמי שנזרק דמו אבל לרבי אפילו בשחיטה לחוד קדשו לקרב עם זבח אחר עכ"ל, וכבר תמה הכ"מ מה הקשה הראב"ד על הרמב"ם הא פשוט שאפשר לפרש בדברי הרמב"ם מה שכתב "מקבלה ואילך" הכונה שאם הקבלה היתה בפסול אעפי"כ קדשו הנסכים לקרב ואין לומר דס"ל להראב"ד דמדכתב הרמב"ם ואם נפסל מקבלה ואילך ולא כתב ואם לא נפסל בשחיטה קדשו הנסכים ואם נפסל אח"כ והי' זבח זבוח ע"כ דפסק הרמב"ם כראב"ש דהא הרמב"ם כתב לשון זעירי דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח הרי דפסק כרבי דהא דאמר בגמ' אפילו תימא ראב"ש קאי אאוקימתא דמתניתן אבל זעירי הא סבר כרבי ותירץ הכ"מ דהראב"ד מפרש דהא דאמר אפילו תימא ראב"ש קאי אף על זעירי ואף דאמר זעירי לשון אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח לא אדכר זעירי אלא שחיטה דעיקר מילתא אבל לראב"ש צריך גם כן זריקא וא"כ הרמב"ם אף דכתב לשון אין הנסכין מתקדשים לקרב אלא בשחיטה ג"כ כונתו לשחיטה ולזריקה, אכן דברי מרן הכ"מ צריך עיון דהא הרמב"ם בפי"ז מהלכות פסולי המוקדשין (הלכה י"ח) כתב בפירוש כרבי דאם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש.

לכן נראה לי דכונת הראב"ד להקשות על הרמב"ם דהנה בגמ' להקשות על זעירי דאמר און הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח פריך תנן הנסכים שקדשו בכלי אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לאו יפסולו בלינה מאי לאו דאפסל בשחוטה לא דאפסל בזריקה, הראב"ד מפרש דקושית הגמ' כן הא חזינן גבי שתי הלחם דאף אם נפסל בשחיטה ששחט במחשבת חוץ למקומו ומחשבת הזמן קדש הלחם וכיון דקדש נפסל מפני שהשחיטה פסולה א"כ אם נפסל הזבח בשחיטה גם בנסכים יהי' הדין שהוקדשו הנסכים ונפסלו וכן פירש רש"י שלפנינו בגמ' דהקושי' כן וא"כ משני דאפסל בזריקה אבל השחיטה הי' בכשרות ולא נפסלו הנסכים ופריך לראב"ש הא השחיטה לבדה לא הקדישה את הנסכים והזריקה מקדשה להו אם נימא כזעירא דתלו קדושת הנסכים בהזבח א"כ אף אם נפסל הזבח בזריקה יפסלו הנסכים ומשו"ה משני דנתקבל בכוס וכל העומד לזרוק כזרוק דמי, ולפי פירוש זה מקשה הראב"ד איך קאמר הרמב"ם דאם נפסל

בשחיטה לא קדשו הנסכים והם כשרים ולא יפסלו בלינה דלר' דאמר דשחיטה אף בלי זריקה מקדש א"כ לדידי' קדשו הנסכים ע"י שחיטת הזבח אף שהיו בפסול א"כ יפסלו הנסכים והא דאמר בגמ' דאם נפסל הזבח בשחיטה הנסכים אינם קדושים הוא דוקא לראב"ש ומקשה הראב"ד על הרמב"ם דאיך סותר דברי עצמו דע"כ הא דאמר מקבלה הכונה לאחר קבלה דאם בקבלה הא לראב"ש לא קדוש ואם הכונה בקבלה עצמה וקשה אמאי אמר הרמב"ם דאם נפסל בזביחה לא קדשו דלר' קדשו אף בשחיטה פסולה.

אכן הרמב"ם סבירא לי' דקושית הגמ' הוא להיפך דכיון דנפסל הזבח בשחיטה א"כ לא קדשו כלל הנסכים כיון דהשחיטה פסולה לא קדשו הנסכים ולא דמי לשתי הלחם וכן בלחמי תודה דע"י שחיטה פסולה קדשו דהתם הלחם הוא חלק מהקרבן ואין הקרבן כשר אלא אם יש לחם והלחם הוקבע להזבח לא מטעם נדר אלא דהשחיטה קובעת הלחם בתודה ובשתי הלחם א"כ אף בשחיטה פסולה קדש הלחם כמו הקרבן בעצמו אבל בנסכים טעמא דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח אלא משום דכתוב זבח ונסכים וכל זמן שאין דין עליהם להיות נסכים לא חל עליהם קדושת נסכים שזה דינם, שדינם הוא זבח ונסכים שיהיו נסכים לזבח ואם אין זבח אין נסכים א"כ בשחיטה פסולה שאז אין דין לנסכים לא נתקדשו הנסכים כיון דאין כאן זבח שצריך לנסכים דזבח פסול אין לו דין נסכים, ומה שאמרה התורה זבח ונסכים הכונה זבח כשר שהשחיטה בכשרות אז חל כבר על הנסכים דין נסכים ומשני דאפסל בזריקה אבל הזביחה היתה בכשרות וא"כ כבר אפשר להנסכים להיות עליהם דין נסכים וקדשו קדושת הקרבה, ופריך דלראב"ש כמו דאית לי' בלחמי תודה ושתי הלחם דלא קדשו אלא אם גם היתה זריקא א"כ גם בנסכים כיון דקדושת הקרבן תבא ע"י השחיטה והזריקה לדידי' לא יחול קדושת הנסכים אלא אם כבר היתה זריקה כשרה ומשני דנתקבל בכוס אבל לרבי אם אך היתה השחיטה כבר אפשר לחול על הנסכים דין נסכים אבל אם היתה שחיטה פסולה לא חל על הנסכים דין נסכים אבל אם היתה שחיטה כשרה כבר חל על הנסכים דין נסכים אף אם נפסל מקבלה ואילך היינו אף שהקבלה היתה בפסול.

מוכח עכ"פ מזה שיש שתי קדושות קדושת הכלי שלא יצאו שם לחולין שהרי איתא בגמ' הנסכים שנתקדשו בכלי הרי דגם בלאו שחיטת הזבח היו הנסכים מקודשים שנתקדשו בכלי וא"כ למאי קאמר דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח ועכצ"ל דכיון דהוקדשו בכלי כבר יש עליהם דין קדושת כלי וקדשו קדושת הגוף ולא יצאו לחולין אף אם יטמאו אבל לא קדשו עדנה קדושת הקרבה כיון שדינם להיות נסכים ונסכים באים דוקא לאחר זבח כמו דכתיב זבח ונסכים משו"ה כל זמן שאין זבח לא הוקדשו לפסול

בלינה וביוצא שפסול לינה ויוצא הוא דוקא היכא דכבר קדשו לקרב וא"כ אם נפסל הזבח בשחיטה לא יפסלו הנסכים בלינה ולא ביוצא וכשיהי' זבח כשר יקרבו עמו בעת שיהי' אף למחר וליומא אחרא.

בזה אפשר לישב דהנה בגמ' מנחות דף צ"ה איתא אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים ואינן דוחין את השבת וכו' הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה ואפייתן בפנים אלמא מדת יבש נתקדשה אמר רבא הקשה אדם קשה כברזל ומני רב ששת מאי קושיא דילמא עשרון לא מקדש תנור מקדש, והקשה בתוס' אכתי קשיא מסיפא דקתני חביתי כה"ג לישתן ועריכתן בפנים אלמא מידת יבש נתקדשה ועיין עוד בלח"מ פרק ה' מהלכות תמידין ומוספין הלכה ז' שהקשה על הרמב"ם שפסק ג"כ דשתי הלחם ולחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ והא הרמב"ם בפ"א מהלכות כלי המקדש כתב שמדת יבש נתקדשה וא"כ איך פסק להא דלישתן ועריכתן בחוץ הא מוכח בגמ' דאם סבירא לן דמדת יבש נתקדשה בע"כ דלישתן בפנים, עוד קשה על הרמב"ם איך סבר הרמב"ם דלישתן ועריכתן בחוץ בע"כ דלא נתקדשו והא בגמ' לעיל במנחות דף נ"ז איתא דאם מדת יבש לא נתקדשה אין בלחם הפנים דין איסור חימוץ משום דקודם היותן בתנור הא לא נתקדשו ובהיותם בתנור הא אין באין לידי חימוץ וא"כ איך פסק הרמב"ם דלחם הפנים יש בהן איסור חימוץ. שהרי כתב בפי"ב מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"ט ז"ל המחמץ לחם הפנים לוקה שנאמר כל המנחה הרי דסובר הרמב"ם דמדת יבש נתקדשה, אכן לדברינו הדברים מבוארים דכמו בנסכים אף שיש בהן קדושת כלי כיון דדינן נסכים כל זמן שאין זבח לא נתקדשו קדושת הקרבה הכי נמי בשתי הלחם ולחם הפנים אף דעשרון נתקדש ויש עליהן דין קדושת כלי אבל כיון דדינן להיות לחם כל זמן שאינן לחם יש עליהם רק דין קדושת כלי אבל לא קדושת קרבן ואינן נפסלין בלינה ויציאה, וא"כ יהי' הפירוש בגמ' מאי קושי' דילמא עשרון לא מקדש שתי לחם ולחם הפנים קדושת קרבן מטעם דלא לחם המה עדנה ודינן להוות לחם, אבל תנור כיון דבתנור המה לחם נתקדשו קדושת הקרבה ובעי דוקא בפנים ומדיוק מאד לשון הגמ' דאם כפירוש התוס' דמקשה דילמא העשרון לא נתקדש והתנור נתקדש א"כ אמאי שינה הלשון דבתחלה פריך אלמא מדת יבש לא נתקדשה הרי דאמר בלשון נתקדשה ואח"כ אמר ומאי קושי' דילמא עשרון לא מקדש הי' למימר ג"כ דילמא עשרון לא נתקדש ותנור נתקדש, ע"כ דזה אין סברא לחלק דממ"נ אם מדת יבש נתקדש נתקדשו שניהם ואם לא נתקדש שניהם לא נתקדשו אלא דפריך דילמא אף אם מדת יבש נתקדשה, אעפי"כ גבי שתו הלחם ולחם הפנים

לא מקדש העשרון קדושת הקרבה דדינן להיות לחם אבל בתנור דנעשו לחם נתקדשו ולפי זה שפיר פסק הרמב"ם דלחם הפנים המחמץ אותה לוקה דאף שאין עליהם עדנה קדושת הקרבה אעפי"כ רבי קרא דכל המנחה דאף אם נתקדש רק קדושת כלי ללחם הפנים עובר משום חימוץ כיון דכבר קדשו קדושת הגוף ואין יוצאין לחולין אבל אם נסבור מדת יבש לא נתקדשה ואפשר להם לצאת לחולין אין שייך לחייב המחמץ כיון דאפשר לפדותם ולהוציאם לחולין דהרי ע"י החימוץ אין ראוין עוד ללחם הפנים והוי כנטמאו דאם אין עליהם קדושת כלי יצאו לחולין ע"י פדי' אבל אם מדת יבש נתקדשה כבר קדשו קדושת הגוף ללחם הפנים, ומה שהקשה הכ"מ דהרמב"ם כתב לימוד דלחם הפנים לחימוץ מכל המנחה ובגמ' דיליף מאשר תקריבו נראה לי כיון דבספרא הגרסא כל המנחה אשר תקריבו לרבות מנחת נסכים, א"כ גם בגמ' גריס הרמב"ם כל המנחה אשר תקריבו למה לי וס"ל דהלימוד מכל המנחה דלחם הפנים לאו מנחה הוא רק מכל המנחה יליף.

ובמקום אחר תרצנו הקושי' שהקשה הלח"מ על הרמב"ם איך כתב למתניתן דאפיתם בפנים ואינן דוחות את השבת ובגמ' הקשו הא גופא קשיא אפייתן בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחין את השבת איפסלו בלינה ואמר רבא הקשה אדם קשה כברזל וכתבו התוס' ותברא מי ששנה נו לא שנה זו וא"כ איך פסק לתרויהו דסתרן אהדדי ותרצנו דזה תלוי בפלוגתא דרבה ורב חסדא בשבועות דף י"א דרב חסדא ס"ל דאם קטרת קדוש קדושת הגוף אפסול בלינה ורבה ס"ל הואיל וצורתה כל השנה לא קדוש קדושת הגוף ופירשו התוס' משום דכן דינם א"כ לרבה בודאי שתי הלחם אם אפו אותם ערב שבועות דאז אין דינם לקרב היום דערב שבועות אין זמן הקרבת שתי הלחם מכל שכן דלא נפסל בלינה דהרי אין דין לקדם שתי הלחם בערב שבועות, וכן לחם הפנים בע"ש אין דינם לסדר וקדשו קדושת הקרבה אבל לא הקרבה של היום, וא"כ דינן לפסול ביציאה שהרי קדשו קדושת הקרבה משו"ה אפייתן בפנים ואין דוחות את השבת שאין זמן הקרבתן לא בערב שבועות ולא בערב שבת ולא מפסלי בלינה, והא דאיתא גבי שתי הלחם דאם זרקו שלא לשמן לראב"ש או שחטו שלא לשמן אליבא דרבי מיירי הכא שלא אפו בתנור בפנים. אכן עתה נראה לי דלענין יציאה פסק הרמב"ם דשתי הלחם כוון שחסר עליהם קדושת הזבח והם אינם מתקדשים אלא בשחיטת הזבח א"כ הוי כחסר מעשה בגופן וא"כ אף דדין שתי הלחם כיון שקרמו בתנור הוכשרו לפסול בטבול יום ובמחוסר כפורים אבל קדושת הקרבה אין עליהן כיון דחסר שחיטת הזבח אבל לחם הפנים דאין עליהם עוד זבח קדשו בתנור לפסל ביציאה ולא בלינה, ובאמת זה קשה אמאי אצטריך

בשתי הלחם לאפות בפנים כיון דע"כ תנור בשתי הלחם אין מקדש קדושת הקרבה וחסר מעשה בגופן וא"כ אף ביציאה לא נפסלו וא"כ למה אצטריך דוקא בפנים, וזה נשאר באמת בקושי' וכמו שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות דלא נתברר הטעם למה הצריכו שתהי' בפנים. אלא אף דאין נתברר הטעם ברור הי' לחכמים שצריכין לאפות אף שתי הלחם בפנים אף שבדיעבד אם אפו בחוץ אין טעם לפוסלו. שהרי שתי הלחם מחוסר מעשה היינו שחיטת הזבח וקדושת הקרבה אין עליהם אף אם אפו בפנים בכלי שרת כיון דדינן לקדוש בשחיטת או זריקת הזבח.

ועפ"י דרכינו מיושב ג"כ קושית התו"ס במנחות דף נ"ז ד"ה ושמעינן שכתבו ז"ל וצ"ע דמשמע הכא דאי מדת יבש נתקדשה קדשי לחם הפנים משנמדד סולת בעשרון ולא משתמיט בשום דוכתא דלקדוש אלא או בתנור או על השולחן לקמן בפרק שתי הלחם דקאמר שניהם מקרא אחד דרשו והוא דרך חול ובפרק ב' דמעילה דף ט' תנן גבי לחם הפנים קרמו בתנור הוכשרו לפסל וגבי מנחות קתני קדשו בכלי עכ"ד התוס', אכן לדברינו הדברים פשוטים דלענין קדושת כלי מקדש העשרון וחייבים משום חימוץ, אבל לענין לכפל בטבול יום במחוסר כפורים כיון דדין הקרבה של שתו הלחם ולחם הפנים הוא לחם כל זמן שלא קרמו בתנור אינם קדושים להקרבה ואינם פסולים בטבול יום ובמחוסר כפורים דהא לא לחם נינהו, אכן מנחות היכא דאין חסרון בגופן כגון שכבר המה עם השמן או בלוג של מצורע או במנחות חוטא כיון שאין חסרון בגופן קדושים כבר קדושת הקרבה, וכן מיושב קושית התוס' על רש"י גבי מי כיור דס"ל לרש"י דכיון דקדשו בכלי אפסול בלינה שהרי אין בהם חסרון וכן נסכים או באו בכלי אחר שחיטת הזבח דכבר דין נסכים עליהם מפסלו בלינה וביוצא ובמחוסר כפורים אבל קודם שחיטת הזבח דעדנה לאו נסכים המה משום דכתיב זבח ונסכים אף שקדשו קדושת כלי שהרי איתא בגמ' דנסכים שנתקדשו בכלי אעפי"כ אין בהן הנך פסולים דכל זמן שלא נשחט הזבח לא קדשו קדושת הקרבה, אכן מה שהקשה בתוס' בריש שתי מדות דף פ"ה דכתב רש"י אבל מקדשין לפסל ביוצא היינו ביבש דמנחת חוטא שאין חסרון בגוף המנחה אז אף מדות הלח מקדשין לפסל ביוצא ומה שהקשה בתוס' על הא דאמר הא דלא כרבי כיון דאמר שחיטה מקדשה דפריק להו היכא אי אבראי אפסלו ביוצא משמע משום דשחיטה מקדשה הוא דאפסל ביוצא הא לאו הכי לא אע"ג דאית לי' תנור מקדש בפרק ר' ישמעאל (לקמן דף ע"ב) ולכאורה עדנה קשה דכיון דמוכיח שם דר' אית לי' דתנור מקדש אף אם יאפה קודם הזמן ומשום זה יפסל בלינה א"כ מכש"כ אם

אפאם בזמנים שקדשו קדושת הקרבה ויפסלו ביוצא אף קודם שחיטת הזבח לדברי רש"י דהיכא דקדשו קדושת הקרבה מפסל ביוצא.

ונראה לי דהנה לקמן דף ע"ב איתא נקצר ביום כשר והתנן כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואברים זה הכלל כל דבר שמצותו כל היום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה קתני לילה דומיא דיום מה דיום בלילה לא אף דלילה ביום נמי לא אמר רבה לא קשיא הא רבי והא ראב"ש דתניא הי' עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת אם יש אחרת אומר לו הבא אחרת תחתי' ואם לא אומר לו הוי פקח ושתוק דברי רבי ראב"ש אומר בין כך ובין כך אומר לו הוי פקח ושתוק שכל העומר שנקצר שלא כמצותו פסול אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן ר' אלעזר בשיטת ר' עקיבא רבו אמרה דתנן כלל אמר ר' עקיבא כל מלאכה שאפשר לו לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת וסבר לה כר' ישמעאל דאמר קצירת העומר מצוה דתנן ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה ואי ס"ד נקצר שלא כמצותו כשר אמאי דחי שבת נקצרי' מערב שבת אלא מדדחי שבת שמע מינה נקצר שלא כמצותו פסול וכו' אלא קסבר רבי קצירת העומר לא דחי שבת (דלדידי' נקצר שלא כמצותו כשר משו"ה לא דחי שבת) והא תנן וחכמים אומרים אחד חול ואחד שבת דלא כרבי וכו' נקצר ביום כשר ודוחה את השבת מאן שמעת לי' דאמר נקצר ביום כשר רבי וקתני ודוחה את השבת מאי לאו קצירה לא להקרבה ע"כ, אכן הרמב"ם כתב בפ"ז מהלכות תמידין ומוספין דמצות העומר להקצר בליל ששה עשר בין בחול בין בשבת ואעפי"כ כתב דאם קצרוהו ביום כשר וכבר תמה הלחם משנה איך פסק דברים כסותרים זה את זה.

ונראה לי דהרמב"ם פסק דלא כהאי סוגיא דמנחות דהנה שם בגמ' אמר עוד והתניא רבי אומר וידבר משה את מועדי ה' וכו' מנין לרבות עומר והקרב עמו שתי הלחם והקרב עמהן ת"נ וידבר משה את מועדי ה' הכתוב קבע מועד לכולן למאי אילימא להקרבה שתי לחם בני הקרבה נינהו אלא פשיטא לטחינה והקרבה ודכותי' עומר לקצירה וקא דחי את השבת אלא עומר להקרבה ושתי הלחם לאפיה וסבר רבי תנור מקדש אי אפיה הא מאתמול אפסל בנינה וסבר רבי תנור מקדש והתניא כבשי עצרת אין מקדשין הלחם אלא בשחיטה וכו' שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינינו קדוש דברי רבי ראב"ש אומר אינו קדוש עד שישחט לשמן ויזרק דמן לשמן אמר רב נחמן בר יצחק הוקבעו ונא הוקבעו קא אמר ופירש"י הוקבעו שחטן לשמן וזרק דמן לשמן הוקבעו החלות לאותן כבשים ואין יכול לשנות לזבח אחר, אכן התוס' פירשו בדף מ"ו ד"ה ואיזו

ז"ל ופירש בקונטרס לשנותן לזבח אחר הא ניחא דאפילו בתנופה הוזקקו זה לזה אם תנופה עושה זיקה ועוד קשה דמשמע דלר"א יכול לשנותן נזבח אתר והא ליתא דלכולי עלמא אינו יכול לשנותן לזבח אחר לפירוש דפירשנו אלא התם מיירי לענין לאפסלי ביוצא עכ"ל התוס'.

אכן הרמב"ם סבירא לי' דבודאי הפירוש בגמ' הוקבעו כפירוש רש"י דהוקבעו החלות לאותן הכבשים ע"י השחיטה דלשון הוקבעו מצינו בגמ' לענין קביעות שיהיו שייכים זה לזה וכמו בגמ' בסוף הקומץ דאמרו רבנן אפשר לשנותן לזבח אחר ואמרינן קסבר ר"מ הוקבעו בשחיטה כלחמי תודה הרי דבגמ' קרי לשון הוקבעו דנעשו הנסכים של זבח זה. ומה שהקשה בתוס' דהא לענין קביעות אף ע"ו תנופה הוזקקו זה לזה מפרש הרמב"ם דהכא קאי לענין זה דאם נתפגלו הכבשים נתפגל הלחם דלזה בעינן קביעות כמו דאמרינן התם דע"י שהנסכים הוקבעו לזבח זה אליבא דר"מ משו"ה אם פיגל בזבח נתפגלו הנסכים ה"נ מועיל השחיטה של הכבשים לקבוע הלחם, אכן הסוגיא בדף מ"ז איתא דנ"מ בין ר' לראב"ש הוא לאפסול ביוצא הרי דהדין הוא בהקדושה עצמה פליגא אהאי סוגיא וע"כ לדידהו אליבא דרבי אפשר שלא יהי' הלחם קדוש אף לאחר שנאפה אף דרבי ס"ל תנור אין מקדש היינו כיון דדין שתי הלחם דבעי עוד שחיטת כבשים הוי כמו חסרון מעשה בגופן דלא קדשו קדושת הקרבה עד ששחט הכבשים, או דרבי ס"ל אף דאם אפאן בתנור בפנים נתקדשו כבר קדושת הקרבה ואין זה חסרון בגופן כיון דדינן הוא שתי הלחם וכבר נעשו שתו הלחם וגם הא אפשר לשתי הלחם להיות בלא כבשים. אבל אם אפאן בתנור בחוץ לא נתקדשו ואז דוקא שחיטת הכבשים מקדשן קדושת הקרבה דלא כהסוגיא בדף ע"ב דסברא דרבי סבר דצריך דוקא לאפות בתנור בפנים ותנור מקדשן קדושת הקרבה לפסל בלינה וכיון דנפסל בלינה בודאי דנפסל ביוצא, אכן הסוגיא בדף מ"ז ובכמה דוכתי סוברים דבלאו שחיטת הכבשים לא נתקדשו קדושת הקרבה, או דדין הוא כן אף אם אפאן בתנור בפנים, או דמיירי באפאן בתנור בחוץ והא דאמר רבי דשתי הלחם והקרב עמו דוחין שבת, דלפי הפירוש שפירשנו אליבא דהנך סוגיות יקשה אמאי אמר רבי דשתי הלחם והקרב עמו דוחה שבת.

נראה לי דהרמב"ם סובר דהנה ר' יוחנן הא אמר דאם הדין דנקצר שלא כמצותו כשר אין הקצירה דוחה שבת והנה הא דאמרינן דאם נקצר ביום כשר למאן דס"ל כן אין הכונה שאם נקצר ביום אז הקצירה כשורה, דאם נימא דאם קצרו ביום הוי קצירה כשרה מאי פריך על מתניתן נקצר ביום כשר מאן שמעת לי' רבי וקתני דוחה שבת מאי קושי' הא דאמר נקצר ביום כשר הוי ג"כ אם נקצר ביום ששה עשר שאז זמן הבאת העומר אבל

עכ"פ בעי דוקא קצירה ביום ששה עשר ואם הוא שבת בע"כ דדוחה השבת דהרי אם לא נקצרו בלילה ויקצרו למחר ביום ג"כ יחללו שבת ע"כ דאם נקצר ביום לא הוי קצירת העומר כדין דדין קצירת העומר בליל ששה עשר למצות עומר כדילפינן קצירה וספירה בלילה, ורק משו"ה אם נקצר ביום כשר דבדעיבד אף אם הקריבו עומר שלא קצרוהו לשם עומר כשר דאם לא מצא קמה יביא מן העומרים היינו אף שלא הי' עליו מצות קצירה ג"כ כשר אליבא דרב, והנה ר' יוחנן ס"ל דאם נימא דעומר כשר בדיעבד אף אם לא הי' עליו מצות קצירה לא ידחה שבת ולכאורה מאי ראי' היא זו נהי דהעומר כשר בדיעבד אף בלא מצות קצירה אבל מצות קצירה תדחה שבת שהרי אם יקצרו מערב יו"ט לא קיימו מצות וקצרתם את קצירה, וע"כ סובר ר' יוחנן דמצות קצירה אי אפשר שתדחה שבת דלא מצינו מצוה דוחה שבת, עשה אין דוחה ל"ת שיש בהכרת ורק קרבנות דוחים שבת אם הם במועדם אבל אבל מצוה אף שהיא תדירה ומצות צבור והיא קביעה לה מועד אין דוחה שבת וא"כ אם נימא דהקרבן של העומר קשה בדיעבד בלי קצירה אין מצות קצירת העומר דוחה שבת, ומדדחי ע"כ דבלא קצירה אין כשר קרבן העומר, והנה לכאורה קשה כיון דסבירא לן דאין כשר העומר שלא נקצר כמצותו א"כ למה לן קרא דבחריש ובקציר תשבות לילף דקצירת העומר דוחה שבת, פשיטא הא אם לא יקצרו בליל ששה עשר בשבת לא יוכלו להקרוב העומר וא"כ בודאי דדחי שבת דהא הוי מכשירים שאי אפשר לעשותם מערב שבת וכמו דחזינן למאן דס"ל דתנור מקדש ואפסול בלינה האפי' דוחה שבת וכן חביתי כה"ג דוחה האפי' שבת משום דכתיב על מחבת מלמד שהצריך הכתוב כלי ואי אפי' מאתמול אפסיל בלינה ועכצ"ל אליבא דר' יוחנן דהאי דינא שאם נקצר שלא כמצותו פסול ילפינן לה מקרא דבחריש וקציר דכיון דאין לנו שנה הכתוב לעכב גלי קרא דדוקא קציר שהוא דומיא דחריש שאין הדין בכשרות הקרבן אסור אבל קציר שאין דומה לחריש שדינו בכשרות הקרבן דבלא קצירה פסול הקרבן דוחה שבת וזה גופא אשמעינן קרא שיש קציר שדינו נוגע לכשרות הקרבן והוא דוחה שבת, כל זה הוא דעת ר' יוחנן. אכן הסוגיא במכות דאיתא שם בדף ח' ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה א"ל ההוא מרבנן לרבא ממאי דחרישה דרשות דילמא חרישת עומר דמצוה ואפ"ה אמר רחמנא תשבות א"ל כיון דאם מצא חרוש אינו חורש לאו מצוה איתבי' רבינא לרבא יצא אב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח בי"ד נימא כיון דאלו גמיר לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה התם אע"ג דגמיר מצוה קעביד הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי קצירה דומיא דחרישה מה חרישה מצא חרוש אונו חורש אף קצירה נמי ואי

ס"ד מצא קציר אינו קוצר מצוה לקצור ולהביא ע"כ, והנה אם הסוגיא דמכות מפרשי כר' יוחנן דקרא אשמיענן דקצירה שתליא בהכשר הקרבן דוחה שבת א"כ מאי קאמר דילמא חרישת עומר דמצוה, אטו עומר דוקא כשר היכא דחרשו לשם עומר הא כתוב רק וקצרתם את קצירה אבל לא וחרשתם א"כ אף אם נימא דחרישה לעומר מצוה, אבל הכשר קרבן העומר בודאי אין תלוי בחרישה, וגם למה לרבא לומר דאם מצא קצור מצוה לקצר תיפוק לי' דאין הקרבן כשר אלא אם קצר, ע"כ דסוגיא דמכות פליגא על ר' יוחנן וסבר דמצוה שזמנה קבוע היא גופא יש לה דין דמועדי ודוחה את השבת וקאמר רבא דחרישה אין לה מצוה בפני עצמה שהרי אם מצא חרוש אין צריך לחרוש אבל קצירה כיון שהוא מצוה היא דוחה שבת כיון דאית לה מועד, וא"כ לא קשה כלל אמאי פסק הרמב"ם דאם נקצר ביום כשר ואם לא מצא מן הקמה מביא מן העומרים ואעפי"כ דוחה שבת, דהא דכשר אף אם לא הי' קצירה זהו הדין במצות העומר אבל אם נקצר ביום ובטלו מצות הקצירה, וא"כ הקצירה בעצמה של העומר דוחה שבת כיון דכן דין העומר ומצותו שיקצורהו בששה עשר, ופסק הרמב"ם כסוגיא דמכות דרבא פליג על ר' יוחנן וס"ל דמצות הקצירה דוחה שבת.

והנה הטעם דאמרה התורה דעומר ושתי הלחם דוחין שבת אף דכל מצות עשה אין דוחה ל"ת שיש בה כרת אף היכא דיתבטל המצות עשה דאז הרי זה דומה לדין דמועדו אעפי"כ אין דוחה איתא בגמ' פסחים דף ע"ז דהטעם משום דבאין להתיר, בזה אפשר לישב הא דאיתא שם בפסחים כל הני למה לי צריכא דאו כתב רחמנא תמיד הוי אמינא תמיד שכן תדיר וכליל אבל פסח לא קמ"ל ואי כתב רחמנא פסת שכן ענוש כרת אבל תמיד שאון ענוש כרת לא ואי כתב רחמנא הני הוי אמינא הני הוא יש בהן צד חמור, והנה התוס' בד"ה שכן כתבו דהכונה שכן ישנן לפני הדבור אכן יקשה למ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראי' היא, ועיין בתוס' יבמות דף ה' ד"ה ומכולהו שכתבו דכיון שישנן בכל שנה הוי תדיר, אכן לפי זה יקשה להאי לישנא דאית לי' בזבחים דף צ"א דמילה לגבי פסח מקרו תדיר אמאי איצטריך קרא במילה דדחי שבת הא תדיר הוא ואף דאפשר למחר הא מצות ביום השמיני אי אפשר לעשות למחר דהרי אם עבר זמן דשמיני כבר אינינה מילה בזמנה, והנה האי לישנא שכן יש בהן צד חמור אשכחן בש"ם בכתובות דף ל"ב ובסוטה דף כ"ט ובמכות דף ד' וכבר הקשה התוס' בכתובות דף ל"ב ד"ה שכן דא"כ לא נלמד עוד מהצד שוה בשום מקום.

ונראה לי דהנה בכל מקום דאמרינן צד השוה הכונה דאמרינן איזה דבר גורם שיהי' זה הדין אם נימא זה הדבר הא אין בזה, ואם נימא זה הדבר גורם הדין הא אין בזה,

וע"כ אתה צריך למצוא דבר שיש בשניהם וזה גורם הדין, אכן במקום שיש סברא לומר שלא כן אז אפשר שאותו הדבר שיש בשניהם שגורם הדין צריך להיות לו עוד חומר, והנה בכתובות אמר דנילף מחובל ועדים זוממין שכל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מלקי לא לקי, ואין אתה יכול לומר איזה דבר גורם שיהי' ממון ולא מלקות, ואם ממונא לחומרא הרי הטעם דאמרינן ממון ולא מלקות, הוא משום שהחמירה תורה לדון בחמורה וא"כ הרי דחינן היכא אמרה התורה לדון בחמור היכא שיש חומר במקום אחר דחזינן דהחמירה התורה בחובל לחייבו בחמשה דברים ובעדים זוממין לחיוב בלי התראה על זה החמירה התורה לדון בחמורה, אבל במקום אחר דלא מצינו דהחמירה התורה לא החמירה התורה ג"כ לדון בחמורה.

והנה בשיטה מקובצת כתובות דף ל"ב על דברי התוס' אי ממונא לקולא כתבו התוס' ז"ל וא"ת אתגורי איתגר שנדון בקלה דהכי פריך בפרק הנשרפין סנהדרין דף פ"א גבי מי שנתחייב שתי מיתות וי"ל דשאני הכא דחם רחמנא אממונא דנחבל, והקשה בש"מ ז"ל ומעתה לשיטת התוס' ז"ל איכא לאקשוי דכי אמרינן ממונא לחומרא היכי מצי למימר שנדון בקלה דהיינו מלקות וכמו שהקשו המפרשים ז"ל וכתב על זה הש"מ ז"ל ודע שהריטב"א פי' יפה קושית התוס' וז"ל ואי ממונא לקולא הוא שכן הותר וכו' איכא למידק האיך דממונא לקולא אם כן אתגורי אתגר דהא אלו הכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה הי' לוקה ועכשיו שהוסיף על חטאתו פשע להכותו הכאה' גדולה משלם ואינו לוקה שהתם הוא באיסור שאין בו אלא מלקות וממון לעולם אימא לך דהכי עדיף שישלם ולא ילקה כדי שלא יפסיד הניזק והיינו דאמרינן דאי ממונא לקולא הוא לפי שהוא איסור קל שהותר מכללו בבי"ד מה שאין כן בממזרת שלא הותר מכללו בבי"ד, ע"כ הא קמן דדוקא אי אמרינן ממונא לקולא הוא דקשיא לן אתגורי אתגר משום דבתחלה מחויב בחמורה דהיינו כשהכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה וכיון שכן היכי נימא שכשהוסיף על חטאתו פשע יקלו עליו אבל או ממונא לחומרא הרי המלקות קדים וכו' ואפילו שיחולו שניהם כאחד יש למימר דעונשא דמלקות עדיף לי' אעפ"י שהוא קל לא קשיא לן אמאי נדון בקלה, והא דאקשינן התם בפרק הנשרפין אתגורי אתגר היינו משום דעבר שתי עבירות וכמו שפרש"י ז"ל התם אבל הכא אין כאן אלא עבירה אחת שבא על הממזרת, עכ"ל השיטה מקובצת, והנה לכאורה משמע מדבריו דהא דאמר דאמרינן בפרק הנשרפין אתגורי אתגר היינו דעשה שתי מעשה עבירות, אכן הא הדיו הוא דאף אם עבר עבירות ע"י מעשה אחת שיש בה שתי מיתות ג"כ נידון בחמורה וא"כ היכא שבא על הממזרת שיש בה ג"כ שני חיובים בעד ממזרת ובעד בא על הבתולה אמאי

נדון בקלה אם ממונא לחומרא וצריך לומר דכונת השיטה דמלק ת הוא בעד העבירה, וממון הוא לאדם אף אם ממון לחומרא יותר סברא לומר להלקות בעד העבירה ולא לשלם לאדם ושאני מי שעבר מעשה אחת שיש בה שתי עבירות דתרויהו עבירות נינהו וקושית התוס' רק אם ממונא לקולא אמאי משלם ממון ולא מלקות החמור, אך לפי זה הא אין צריך כלל לפרש דהקושיא של התוס' הוא משום שבא מקודם החיוב מלקות ואח"כ חיוב הממון היינו משום שבא מקודם ההכאה שאין בה שוה פרוטה לכן נראה לי דבעיקר הקושי' אם ממונא לחומרא אמאי נימא מילקא לקי גם הריטב"א סבירא לי' כתירוץ הרשב"א דכיון דאמרה התורה שנדון רק באחת א"כ הקילה התורה עליו א"כ סברא דהקילה שדי בעונש הקל כמו במלקות דאם נקלה לבד נפטר. והא דאמר בגמ' אתגורי אתגור גבי שתי מתות דלא הקילה התורה לומר שדי באחת ואילו הינו יכולים לפסוק שתי מיתות היינו פוסקים שתי המיתות שם קאמר אתגורי איתגר, אלא דלפי זה יקשה מאי פריך בתוס' אתגורי אתגר הא הקילה התורה. לזה מפרש הריטב"א דקשה רק כיון שמקודם נתחייב מלקות בעד ההכאה שאין בה שוה פרוטה מאי סברא היא זו שנקל עליו בשביל שהוסיף חטא על פשעו עכ"פ אפשר לומר שיהי' נדון בקל משו"ה אמר מה להנך שיש בהן צד חמור שהרי בזה תלוי השאלה אם להחמיר לדון בחמורה או בקלה אכן אם נימא ממונא לקולא רצינן למילף שאמרה התורה לדון בקלה מפני ממונא דנחבל או דניזק ואמרינן אימת אמרה התורה לדון בקלה היכא שלא עשו מעשה.

וכן במכות דף ד' דבעי למילף דאף לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ממוציא שם רע ומעדים זוממין והכא אין למצוא דבר בשניהם שגורם להלקות אף בלאו שאין בו מעשה אלא ללמוד שאף לאו שאין בו מעשה לוקין עליו, וזה נגד הלימוד דאמרה תורה דאין לוקין אלא על לאו שהוא דומיא דלאו דחסימה שהרי בשביל זה סמכה התורה לאו דלא תחסום, וא"כ אמרינן אימתי הוציאה התורה ללקות על לאו אף שאין בו מעשה היכא דהחמירה התורה בכלל בלאווין אלו היינו במוצא שם רע דהחמירה בו התורה לדון בשנים וכן בעדים. זוממין החמירה התורה ללקות אף בלי התראה, בלאוין אלו שהחמירה התורה בהם החמירה גם בזה ללקות אף בלי מעשה, אבל בלאווין שלא החמורה התורה לא החמירה גם בזה ללקות בלי מעשה ובעינן דוקא דומיא דלאו דלא תחסום.

וכן בסוטה דף כ"ט דרוצה ללמוד דככר שני עושה שלישי בתרומה ויליף מטבול יום ומכלי חרש ופריך מה להצד השוה שבהן שיש בהן צד חמור היינו משום דאי אפשר להביא איזה דבר גורם שיפסול את התרומה דהנה הגרסא בגמ' הצד השוה שבהן שמותר

בחולין ופוסל את התרומה כל שכן ככר שני שפסלו בחולין דפוסל בתרומה, ופשוט דהרי אי אפשר לומר דזהו גורם שפוסל בתרומה משום שפסול בחולין שהרי טבול יום מותר בחולין, אכן רש"י מחק הגירסא וכתב הצד השוה שבהן שמטמאין וכתב שטבול יום אקרי טמא דכתיב ובא השמש וטהר מכלל שהוא טמא, אכן כפי שביארנו לעיל בסוגיא דטבול יום לתרץ קושית התוס' אמאי איצטריך קרא לטבול יום דמחלל עבודה תיפוק לי' מקרא דוינזרו דילפינן שטמא מחלל עבודה וטבול יום הא אקרי טמא מדכתיב ובא השמש וטהר, כמו דילפינן דמחוסר כפורים מחלל עבודה מקרא דוכפר עליו הכהן וטהרה מכלל שהיא טמאה מזה יליף בגמ' דמחוסר כפורים מחלל עבודה וביארנו דקרא דוינזרו מיירי היכא דהוא טמא גמור דכל טומאתו עליו, כמו שכתב הרמב"ם, אבל מקרא דובא השמש וטהר ילפינן דטבול יום אינינו טהור לגמרי אבל אינינו טמא לגמרי רק שאינינו טהור, וא"כ לא נוכל למילף שיחלל רק מקרא דקדושים יהיו ולא יחללו ילפינן דכל מי שאינו קדוש מחלל, ואם חסר לו טהרה הא אינינו קדוש, וממילא מקרא דוכפר דילפינן דגם מחוסר כפורים אינינו טהור ממילא ילפינן מקרא דקדושים יהיו בין לטבול בין למחוסר כפורים דתרויהו עדנה לאו טהורים המה ולאו קדושים נינהו מחללי עבודה. אכן מאן דסבירא לי' מחוסר כפורים דזב כזב דמי הוא ס"ל דמחוסר כפורים ילפינן מקרא היינו דס"ל דהפירוש בקרא בכל קודש לא תגע עד שימלא ימי' ותביא הכפרה במלאת ימי' אבל קודם שהביאה אכפרה יש עלי' דין דבכל קודש לא תגע ואל המקדש לא תבא וא"כ פסלה התורה למחוסר כפורים לבא אל המקדש וממילא הוי כזר ופוסל עבודה כמו דילפינן דערל מחלל מקרא דערל בשר לא יבא אל המקדש, ומאן דס"ל מחוסר כפורים דזב לאו כזב דמי איהו ס"ל דקרא דבכל קודש לא תגע קאי רק עד מלאת ימי טהרה וכיון שנמלא ימי' אין עלי' איסור דבכל קודש לא תגע, ועוד אמר קרא וכפר וטהרה וא"כ הדין דמחוסר כפורים ג"כ ילפינן מקרא דקדושין יהיו.

לפי זה טבול יום לא אקרי טמא אלא שאינינו טהור וא"כ לא נוכל לפרש כפירוש רש"י דהצד השוה שבהן שנקראו טמאים שהרי טבול יום כבר אינינו טמא לגמרי וא"כ נצטרך לומר הצד השוה שבהן שאינן טהורים וזה אי אפשר לומר שא"כ כל פסול כמו שלישי בתרומה ועשה רביעי שהרי כיון שנפסל אינינו טהור, ומשו"ה כיון דאין לעשות בזה צד השוה שיגרום זה שיפסול בתרומה, משו"ה פריך מה להצד השוה שיש בהן צד חמור היינו דזה גורם שיפסול התרומה החומר שיש בזה כיון דאין למצא צד שוה שיגרום, לפי זה אפשר לומר דהא דאמר בפסחים דאי כתב רחמנא הני תרתי (תמיד ופסח) הוה אעינא הני הוא יש בהן צד חמור תמיד תדיר וכליל פסח שהוא ענוש כרת אבל שאר

קרבנות צבור לא דמשו"ה פריך צד חמור אף דבכל צד השוה לא פרכינן צד חמיר הוא דהרי חזינן דאין עשה דוחה ל"ת שיש בה כרת שהרי יבמה ערוה אין מתיבמת, וסברא היא לומר דלא ידחה שהרי על העשה אין כרת ועל הל"ת יש כרת, ואף דהוי בעי לומר ביבמות שם דל"ת חמור מן העשה וא"כ מה לי חומרא רבה מה לי חומרא זוטא הא זה הוי רק להס"ד דזהו הפירוש בברייתא שם דאו אינו דקאמר, אבל למסקנא הא נא אמר הכי וא"כ שפי אמרינן הא דכתב רחמנא במועדו ללמוד דדחי שבת זה רק בעשה שיש בה חומר, אבל יבמה הוי עשה שאין בה חומר לא דחי ל"ת שיש בה כרת דלפי דקי"ל דאין עשה דוחה ל"ת שיש בה כרת, דסברא היא א"כ עתה אף שיש לנו מקומות שאמרה התורה במועדו דעשה אף שאין בה כרת דוחה ל"ת שיש בה כרת דוקא באלו עשה שיש בהן חומר, והיינו כמו שמפרש תמיד תדיר, פסח שיש בה כרת, קרבנות צבור כליל ומכפר, עומר ושתי הלחם משום דבאין להתיר.

והנה העומר מתיר חדש ושתי הלחם מתיר חדש במקדש ובכל דוכתי איתא במתניתן דשתי הלחם הם המתירין לא הכבשים הבאים עם הלחם דהכבשים באים רק להתיר הלחם אבל במקדש מתיר השתי הלחם, והנה להלכה קי"ל דלחם מעכב הכבשים, וכבשים אין מעכבים הלחם, א"כ הלחם יוכל להתיר חדש במקדש אף בלא הכבשים.

עפי"ז יש לישב מאי דקשה מאי פריך על הא דאמר רבי מנין לרבות עומר והקרב עמו. שתי הלחם והקרב עמו ופריך למאי אילימא להקרבה שתי הלחם בני הקרבה נינהו לכאורה מאי קושי' הא טעמא דדחי עומר הוא משום דמתיר הוא, וא"כ שתו הלחם והכבשים הבאים עם הלחם, משו"ה דוחים שבת משום שהשתי לחם מתיר, וכיון דמצות ששתי הלחם מקדשו ע"י הכבשים משו"ה מותר לשחוט הכבשים ולהקריבם כדי שיוקדשו על ידם הלחם, ויתיר הלחם את החדש במקדש, וא"כ הרי שפיר אמר רבי דשתי הלחם והקרב עמו דוחה שבת היינו דדחית השבת שהיא ל"ת שיש בה כרת דוחה מצות שתי הלחם להתיר משו"ה מותר לשחוט עליהם את הכבשים, אכן לפי זה מיישב דכיון דר"ע סבר דאין הכבשים מעכבים הלחם וא"כ יוכל הלחם בעצמו להתיר והכא הא בעי למימר דר' דתלמיד דר"ש הוא יסבור כר"ע א"כ אין לומר דאף הלחם הבא עם הכבשים הלחם הוא להתיר והכבשים רק לקדש הלחם, כיון דבדיעבד כשר לא הי' להכבשים לדחות כמו בעומר דאף שמצותו לכתחילה לקצור ולהביא אעפי"כ סבירא לי' לר' יוחנן אם נימא דבדיעבד כשר בלא קצירה לא ידחה השבת ה"נ אם נימא דאף אם בא הלחם עם הכבשים הלחם דוחה שבת דהלחם בא להתיר א"כ לא ידחו הכבשים את השבת שהרי הלחם כשר אף בלא הכבשים, ע"כ לר' יוחנן היכא דלחם בא עם הכבשים

אז הכבשים המתירים, והא דאיתא במתניתן דשתי הלחם מתיר חדש במקדש דוקא בבא הלחם בלא כבשים אבל היכא שיש כבשים אז הכבשים במתירים א"כ אי אפשר לפרש דשתי הלחם והקרב עמו היינו דבשביל שתי הלחם מתיר הקרב דהרי הקרב בעצמו הוא המתיר, וע"כ דשתי הלחם בעצמו והא לאו בר הקרבה הוא ע"כ דרבי סבר דתנור מקדש וצריכים דוקא לאפות בפנים ואם יאפו מאתמול יופסל בלינה דאף קרבן שלא בזמנו פוסלתו לינה, ולפי זה הא דאמר קדוש הלחם בשחיטה הוא לענין הקביעות והוקבע ולא הוקבע אמר, אבל הרמב"ם דפסק כרבא וכאביי דלדידהו הפירוש דר' סבירא לי' דאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח ופסק דאף שבדיעבד כשר העומר בלא קצירה כיון דלכתחילה מצות העומר לקצור אותו דותה מצות קצירה את השבת, כדאיתא בגמ' מכות, א"כ היכא דמצות המתיר לעשות כן דוחה את השבת מה שהמצוה לעשות כן, א"כ רבא לטעמי' מפרש הברייתא דר' כפשוטה דשתי הלחם והקרב עמו דוחה שבת הכונה דבשביל מצות שתו הלחם שמתיר חדש, משו"ה דוחה הקרב עמו כיון דכן הוא המצוה שיהי' באופן זה שיקרבו עמו כבשים, א"כ לא סבר כלל רבי דתנור מקדש היינו אי דאפשר לאפות בחוץ או אף אם יאפה בפנים כיון דלכתחילה מצוה בכבשים הוי כמו חסרון בגופו ואינו מקודש בלא שחיטת הזבח, ואימתי נתקדש בשחיטת הזבח ונפסל ביוצא, אלא בשחיטת הזבח דמקודם הוי רק קדושת כלי ולא קדושת הקרבה, אבל היכא דאין חסרון ונתקדש קדושת הקרבה שלה נפסל ביוצא, וכן מנחת חוטא שנתקדש בעשרון כבר נפסל ביוצא.

והנה הרמב"ם פסק בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ל"ג ז"ל וכן אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ונזרק הדם והם בחוץ לא נפסל ואם החזירם מקטירים אותם עכ"ל, וכתב ע"ז הלח"מ ז"ל בפרק כל התדיר אמר רב פפא גבי פלוגתא דר"א ור"ע דלא פליגי בהדר ואעיילינהו אלא באיתנהו אבראי והלכה כר"ע וכתב הרב בעל כ"מ ז"ל דאע"ג דמשמע לכאורה דרב פפא בדרך דחי' אמר כן מ"מ מדאקשינן והא רב פפא הוא דאמר וכו' משמע דקושטא דמילתא היא ובס"פ י"ז מהלכות אלו פסק רבינו ז"ל דשתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה מועלת ליוצא אעפ"י שהן בחוץ. וכתב שם הרב בעל כ"מ ז"ל דאע"ג דבפ' התכלת דף מ"ז אמר רב פפא דבאיתנהו אבראי כ"ע לא פליגי סובר רבינו ז"ל דבדרך דחי' אמר כן וקשה על מ"ש שם עם מ"ש כאן דאי רב פפא אמר כן גבי שתי הלחם בדרך דחי' איך מקשה בפרק התדיר מהא דרב פפא להא דאמר רב פפא גבי אימורין הא התם דרך דחי' אמר כן וכו' לכן נראה טעמו של רבינו ז"ל שם משום דבפרק התכלת הקשו על רב פפא דא"א לומר כדברי רב פפא מכח הא דאמר רב גידל דזריקת

פגול אינו מביא לידי מעילה ואין מוציא מידי מעילה ורבינו ז"ל פסק כרב גודל וכו' א"כ ע"כ ודאו גבי שתו הלחם בדאיתנהו אבראי פליגי דאי בדהדר עיילינהו ור"ע כר' אלעזר דאמר בזביחה לא מקדשה א"כ לא מקדשה זריקת פיגול לרב גידל כדאמר בהתכלת וא"כ כיון דבההיא דשתי הלחם פליגי בדאיתנהו אבראי ואפ"ה אמר ר"ע הזריקה מועלת כ"ש הכא דגבי דבגופא דזיבחא הכא כדאמרו בפרק על התדיר, וא"כ משו"ה פסק רבינו ז"ל דאפילו איתנהו אבראי זריקה מועלת עכ"ל הלח"מ.

ולדידי הדברים תמוהים דהנה במעילה דף ג' איתא איתבי' רב פפא לאביי השוחט את התודה לפנים ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם וכו' שחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה קדש הלחם אלמא פיגול מייתו לידי מעילה אישתיק כי אתא לקמי' דר' אבא אמר בזריקה (פירוש בתוס' וכן ברש"י דבשחיטה עדיין לא נעשה פיגול דדין פגול הוא בזריקה) וכו' אמר לי' רבינא לרב אשי והאמר אילפא מחלוקת בשתי עבודות אבל בעבודה אחת דכולי עלמא עירוב מחשבות ה"נ לכי זריק תגלי מילתא אי בעבודה אחת או בשתו עבודות אי הכי גבי תודה נמי ומאי קדיש ליפסל דבעי שריפה, ע"כ הרי דמשני דאף אם נימא דאין זריקת פגול מועלת להביא לידי מעילה אעפי"כ שחיטת הזבח חוץ לזמנו מקדש הלחם לדין דבעי שריפה וכדומה, ואין הכונה לחלק בין שחוטה לזריקה דא"כ מאי הקשה רבינא לרב אשי הרי דאין חילוק בין שחיטה לזריקה אלא דמחלק דאף דאין זריקת פיגול מביא לידי מעילה אעפ"כ מקדש הוא, ומשו"ה שחיטה חוץ לזמנה מקדש הלחם דהא דאין מביא לידי מעולה דבעינן שיבורר שהוא קדשי ה' להקריב ולזה אין מועל זריקת פגול אבל לקדש מועל, וא"כ הרמב"ם דפסק שחט חוץ לזמנה קדש הלחם, ע"כ דסובר כתירוץ הגמ' דחילוק בין להביא לידי מעילה לענין דין לקדש הלחם, והנה שם במנחות דף מ"ז איתא שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה וזרק דמן של כבשים חוץ לזמנן ר' אליעזר אומר אין בלחם משום פגול ר' עקיבא אמר יש בלחם משום פגול אמר רב ששת הני תנאי כרבי סבירא להו דאמר שחיטה מקדשו מיהו ר' אליעזר לטעמי' דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ור"ע לטעמי' דאמר זריקה מועלת ליוצא דתנן אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ר' אליעזר אומר אין מועלין בהן ואין חיובין עליו משום פגול ונותר וטמא ר' עקיבא אומר מועלין בהן וחייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא וכו' מתקיף לה רב פפא ממאי דכי איתנהו אבראי פליגי דילמא בדאיתנהו אבראי כו"ע נא פליגי דאין זריקה מועלת ליוצא ובדהדר עיילינהו פליגי דר' אליעזר סבר כרבי דאמר שחיטה מקדשה ואיפסלו ביוצא ור"ע כראב"ש דאמר שחיטה לא מקדשה ולא מיפסלו ביוצא האי מאי אי אמרת בשלמא ר"ע כרבי סבירא לי' דאמר

שחיטה מקדשה להו היינו דאמר ר"ע דקדשי להו בשחיטה ואתיא זריקה קבעה בפגול אלא אי אמרת כראב"ש ס"ל דאמר זביחה לא מקדשה והאמר רב גידל אמר רב זריקה אינה מביאה לידי מעילה ואינה מוציאה מידי מעינה וכו' ולאו אתותב רב גידל עכ"ל הגמ' והנה הא דאמר ר' עקיבא מועלין בהן (באימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים) וחייבין עליהן משום פגול, אין הכונה דמועלין ומחוייבין משום פגול ביחד דהא אמר רב גידל דזריקת פגול אין מביא לידי מעילה דלא הקשו על רב גידל ממשנה זו וע"כ דמילי מילי קתני מועלין בהן היכא דהיתה זריקה כתקנה וחייבין משום פגול היכא דזרקו במחשבת חוץ לזמנן, והנה הא דפריך על רב פפא אי אמרת בשלמא ר"ע כרבי ס"ל וכו' אלא אי אמרת כראב"ש ס"ל דאמר זביחה לא מקדשה זריקת פגול מי מקדשא פריך על הא דאמר גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה ר' אומר יש בלחם משום פגול ע"ז פריך אם נימא דאין מקדש אלא זריקה אין קובע בפגול הא זריקת פגול אין מביא לידי מעילה, והנה לפי מסקנת הגמ' במעילה אף דמעשה פגול אין מביא למעילה אעפי"כ מביא לידי פגול שהרי שחיטת התודה חוץ לזמנה מקדש הלחם ומפגל, וע"כ הא דמשני ולא אתותב רב גידל הוא רק לתרץ אליבא דרב פפא דאיהו ס"ל אין מביא לידי מעילה אין מפגל ג"כ לדידי משני ולאו אתותב שהוא סובר דזריקת פגול מביא לידי מעילה ולידי פגול אבל הרמב"ם שהוא פסק דשוחט תודה חוץ לזמנה קדוש הלחם והלחם מפגול כדאיתא בכל דוכתי בשוחט תודה דכבשים לאכול מן התודה או מן הלחם וכן בכבשים ולחם נתפגל הלחם ע"כ דס"ל כתירוץ הגמ' דאף דזריקת פגול אין מביא לידי מעילה אעפי"כ מביא לידי פגול, וא"כ אף שפסק הרמב"ם כרב גידל יוכל לסבור כרב פפא דכי איתנהו אבראי כו"ע לא פליגי, וכיון דמוכח דרב פפא לא אמר בדרך דחי' מדפסק כותי' באימורים, אמאי לא פסק כותי' גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה כיון דקושית הגמ' אליבא דרב פפא מרב גידל לא קשה לדידן.

אכן נראה לי דטעמא דהרמב"ם דס"ל דאליבא דידן לא פליג רב פפא על רב ששת דאפילו בדאיתנהו אבראי זריקה מועלת ליוצא דהנה הא בזבחים פריך על הא דאמר רב פפא דאימורי קדשים קלים שיצאו בין שחיטה לזריקה דבהדר עיילינהו כו"ע לא פליגי דזריקה מועלת ליוצא והאימורים כשרים שלא נפסלו ביוצא כיון דעדנה לא נעשו קדשי קדשים דהאימורים נעשו קדשי קדשים ע"י הזריקה, דלא כרבינא בר שילא דס"ל אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקה נפסלו, כי פליגי בדאיתנהו אבראי ר"א ס"ל אין זריקה מועלת ליוצא ור"ע ס"ל זריקה מועלת ליוצא והא רב פפא הוא דאמר בדאיתניהו אבראי כו"ע לא פליגו בדעיילינהו לגואי פליגי, ה"מ גבי שתי הלחם דלאו גופא דזבחא אבל

אימורין דגופא דזבחא הוא בדאיתניהו אבראי פליגי ע"כ, ולפי זה ס"ל להרמב"ם דהא דאמר רב פפא גבי שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה דבדאיתנהו אבראי כו"ע לא פליגי היינו דרב פפא מוקים דר"ע ס"ל כראב"ש דשחיטה לא מקדשה א"כ בדאיתניהו אבראי לר"א לא מועלת זריקה ליוצא אף בגופה דזבחא כמו דס"ל באימורין משו"ה לדידי' אף דהשחיטה קדשה הלחם וקבעה הלחם להזבח הא גם בגופא דזבחא אין זריקה מועלת ליוצא ור"ע אף דס"ל בגופא דזבחא זריקה מועלת ליוצא איהו ס"ל דאין שחיטה מקדשה ללחם וממילא לא קבעה ולא נעשו שתי הלחם גופא דזיבחא אבל לרבי דס"ל שחיטה מקדשה, א"כ קובעת השחיטה את הלחם שיהיו כגופא דזבחא וא"כ הזריקה מועלת אף באיתנהו מאבראי וטעמא דר"ע דבדאיתנהו אבראי אין מועיל דאיהו ס"ל כראב"ש נמצא דהרמב"ם פסק בזה כרבי דשחיטה מקדשה הלחם וקבעה לה כגופא דזבחא משו"ה פסק דאף אם עדיין בחוץ זריקה מועלת ליוצא דלרבי מודה רב פפא דכגופא דזבחא נינהו.

על כל פנים באימורי קדשים קלים כיון דיצאו קודם הזריקה שלא נעשו עדנה קדשי קדשים אף דקדושים המה ואף דהועילה הזריקה עליהם אף שהם בחוץ אבל לא נתקדשו קדושת קדשי קדשים לפסול ביוצא דבחוץ לא נתקדשו דהלכה כרב פפא דפליג על רבינא בר שילא וס"ל דלא נפסלו, וכיון דלא נפסלו אם החזירן מקטיר אותן לכתחילה דהרי אף אם עדנה לא קדשי קדשים נינהו ג"כ יכולין להקריבן שהרי אימורי קדשים קלים. שעלו למזבח קודם זריקה נעשו לחמו של מזבח, ואעפי"כ אין מועלין בהן כדאיתא בזבחים פ"ה אלא דאם יש עוד לעשות זריקה צריך לזרוק ואח"כ להקטיר האימורין. אבל אם כבר היתה הזריקה אף שלא נעשו האימורים קדשי קדשים דהרי כשהם בחוץ לא נתקדשו דמשום הכי אם החזירן מקטירין אותן דאם היו נעשים קדשי קדשים הרי היו נפסלים עתה ביוצא אעפי"כ מקטירין אותן נמצא מנחה דדינה להיות מנחה בלולה בשמן ואף דילפינן דאם לא בלל כשר עכ"פ דינה להיות ראוי' לבלילה היינו שיהי' לה שמן שתהי' ראוי' לבלל מעיקרא כשמדד הקמח בעשרון והשמן בלוג ונתקדשו קדושת הכלי אבל קדושת הקרבה אין עליהם עדנה דהרי מחוסר מעשה בגוף המנחה כיון שהעשרון קמח הוא בפני עצמו והשמן בפני עצמו ואף דנתקדש קדושת הכלי למנחה דמשו"ה בלחם הפנים כשנתקדש בעשרון אם החמיץ חייב אבל לפסל ביוצא עדנה לא נפסל כיון דקדושת הקרבה בעי דוקא מנחת בלולה נמצא אם בלל אח"כ חוץ לעזרה לא נתקדשה שם המנחה קדושת הקרבה דבחוץ לא נתקדשה משו"ה ס"ל לריש לקיש דלא

נפסל ביוצא כמו אימורי קדשי קלים לדידן ואף לר' יוחנן אין הפסול משום יוצא אלא דס"ל דהבלילה צריכה שתהי' דוקא בפנים.

והנה הכ"מ בפי"ג מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ה' כתב ז"ל ומה שכתב רבינו ובולל הסלת בו ואח"כ נותנו לכלי שרת נראה שהכלי שהי' בולל בו לא הי' כלי שרת אבל מדאמרינן בפ"ק דמנחות דף ט' גבי בללה חוץ לחומת עזרה ר' יוחנן אמר פסולה דאע"ג דבלילה כשרה בזר נהי דכהונה לא בעיא פנים מיהא בעיא משמע דבלילה בכלי שרת היא דאל"כ מה עשיתו בכלי היא דאמר וצ"ע עכ"ל הכ"מ ולדידי נראה אדרבה דהרמב"ם מוכיח משם דאם נימא דבעי דוקא כלי שרת הא טעמא דבעי כלי שרת הוא כדי שיתקדש ע"י כלי שרת וא"כ איך אמר ריש נקיש דכשרה אם בללה חוץ לחומת עזרה הא בחוץ כלי שרת אין מקדש אלא בפנים כדאיתא זבחים פ"ח אין מקדשין אלא שלמים ומלאים ומתוכן ובפנים וכן כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין דכלי שרת אין מקדשין אלא במקדש, וא"כ איך יאמר ריש לקיש דאם בללה בחוץ כשר, ואין לומר דבזה פליגי ר' יוחנן וריש לקיש דר' יוחנן אמר דבעינן דוקא כלי שרת וריש לקיש ס"ל דלא בעינן כלי שרת א"כ איך אמר ר' יוחנן כיון דעשייתה בכלי נהי דכהונה לא בעי פנים מיהא בעי הא ריש לקיש ס"ל דלא בעי כלי והי' לומר ר' יוחנן סבירא לי' דבעי כלי ומשו"ה בעי פנים ע"כ מוכח דכלי שרת לא בעינן רק כלי בעינן והיינו כדאמרינן במנחות דף צ"ו במתניתן כל המנחות יש בהן מעשה כלי בפנים ואיתא בגמ' שם שאלו את רבי זו מנין אמר להם הרי הוא אומר ויאמר אלי זה המקום אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת אשר יאפו את המנחה לבלתי הוציא אל החצר החצונה מנחה דומיא דאשם וחטאת מה אשם וחטאת טעונין כלי אף מנחה נמי טעונה כלי ע"כ, והנה הכלי שמבשלין את האשם והחטאת לאו כלי שרת היא שהרי כשמבשלין את הבשר נתקדשו ולמה למשוח את כלי הבישול וגם הלא היו נותנין לתוכן תבלי חולין א"כ לימוד הכתוב רק דטעונה כלי וטעון שיהי' בפנים הכלי דומיא דבישול ולא על גבי קטבלא ולמדה התורה דלישה ועריכה בעינן הכל בפנים הכלי ובעינן רק כלי ולא כלי שרת.

ומפרש הרמב"ם דהנה מנחה דינה להיות מנחה בלולה ויש להסתפק מהו הפירוש דצריך להיות המנחה בלולה אבל אין דין שצריכים לבלול אותה וא"כ אף אם יבלול בחוץ ג"כ תהי' כשרה שהרי בלולה היא, או שדין הוא במנחה לבלול אותה ודין הוא שיהי' בלולה או עכ"פ ראוי לבלילה וזה קאמר ר' יוחנן כיון דאמרה התורה דמעשה המנחה צריכה שתהי' הבלילה בכלי א"כ דין הוא שתהי' בלילה וכיון שדין הוא שתהי' בלילה א"כ אף דכהונה לא בעי אבל פנים מיהא בעי, אכן ריש לקיש ס"ל דאף דדין הוא

שתהי' בלילה מדבעי כלי, אעפי"כ אם היתה הבלילה חוץ לעזרה כשר, דכיון דכהונה לא בעי פנים נמי לא בעי ואם בלל חוץ לחומת עזרה קיים מצות הבלילה.
לפי זה לא קשה קושית התוס' כיון דאם לא בלל כשר א"כ אף אם בלל חוץ לחומת עזרה תכשר, אכן לדברינו לא קשה דאם לא בלל כשר אבל הא בעינן שתהי' ראוי' לעשות בה בלילה וזהו הדין בעת הקדושה להקרבה שיהי' אז הבלילה או ראוי' לעשות בה בלילה, וא"כ אם מדד בעשרון את הקמח וכן הלוג שמן ונתקדשו קדושת הכלי אבל לא קדושת הקרבה והוציאם לחוץ ובלל שם הרי עתה אינה ראוי' לבלל עוד כיון שכבר נבללה והבלילה בחוץ לא הוי בלילה א"כ לר' יוחנן דס"ל בלילה בחוץ לאו בלולה היא בשעה שתכנס לפנים ותתקדש קדושת הקרבה אז אינה ראוי' לעשות בה בלילה אחרי שכבר בלולה היא וא"כ אינה ראוי' לעשות בה בלילה משו"ה פסולה לר' יוחנן ולא דמי לאם לא בלל דהתם הא היא ראוי לעשות בה בלילה.

סימן יט - לדף יב

סוגיא שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה
איבעיא להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר הקומץ עליהן וקי"ל דאותם שירים אסורים באכילה מהו דתהני להו הקטרה למקבעינהו בפיגול וליפקעינהו מידי מעילה, כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעילה, הלכה ט' ז"ל יצאו השירים או נטמאו ואחר כך הקטיר הקומץ אעפ"י שהן אסורין באכילה אין מועלין בהן שהרי קרב הקומץ כמצותו, וכתב ע"ז הכ"מ ז"ל כתב הר"י קורקוס ז"ל יש לדקדק במ"ש רבינו יצאו השירים או נטמאו ואח"כ הקטיר הקומץ אעפ"י שהן אסורין באכילה אין מועלין בהן וכו' מ"ש מיצא הבשר שנתבאר בסמוך שמועלין בו והרי בשר ושירים דין אחד להם שאם נטמאו או יצא לא יזרק ואם זרק הורצה וכמש"כ פ"א מפסולי המוקדשין וכן דין השירים בפי"א וכיון דגבי שירים חשוב כמצותו כיון שבדעיבד הורצה ה"ה גם לבשר עכ"ד הכ"מ עוד כתב שם הכ"מ על הא דאמר הרמב"ם יצאו השירים כו' ז"ל בתוספתא פ"ד דמנחות, נטמאו השירים והקטיר את הקומץ בשתיקה הכל מודים שאין מועלין בהן ואיכא למידק שזה סותר מ"ש בפ"ב אם נפסלו השירים או חסרו ואח"כ הקטיר הקומץ הואיל והקטרה זו אינה מתרת השירים באכילה הרי הדבר ספק אם יצאו מידי מעילה ע"כ.
והנראה לי דהנה הלח"מ בפ"א מהלכות פסוה"מ הלכה ל"ד הקשה כיון דהרמב"ם בפ"א מהלכות פסוה"מ הלכה ל"א פסק דאם נשאר הבשר פחות מכזית לא יזרוק ואם זרק לא

הורצה הרי דפסק כר' יהושע דאם אין בשר אין דם ודוקא היכא דאיתנהו כגון שיצאו (בשר ואימורי קדשי קדשים) או נטמאו אם זרק הורצה בדיעבד אבל היכא דליתניהו לא הורצה אף בדיעבד דלא כר' יוסי, וא"כ איך כתב הרמב"ם בפי"ג מהלכות פסוה"מ קמץ את המנחה ואח"כ נטמאו שירי' כולן או נשרפו או יצאו חוץ לעזרה או יצאו חוץ לעזרה או אבדו לא יקטיר הקומץ ואם הקטיר הורצה, הרי דפסק כר' יוסי, דאמר בדעיבד הורצה, אף בליתניהו, וא"כ הי' לו לפסוק כר' יוסי דבדעיבד הורצה אף בבשר היכא דליתניהו והא ר' יוסי בון בבשר בין בשורי' מנחה אמר דבדעיבד הורצה אף בבשר היכא דליתניהו.

ונראה לי דהנה היכא דאיתניהו הא סובר ר' יהושע דאף דלכתחילה לא יזרוק אם זרק הורצה ויש לעיין מאי טעמא דר' יהושע דמכשיר בדעיבד היכא דאיתניהו או דסבירא דבעינן רק שיהי' הבשר ואף שאין הועיל עליהם כלל הזריקה והקטרת הקומץ ג"כ הורצה דעיקר בעינן רק שיהי' הבשר, וכיון דהבשר איתניהו, אף שלא הועיל עליהם כלל הזריקה כשר בדעיבד או דסבירא לר' יהושע דבעינן דוקא שיועיל הזריקה על הבשר, רק דסבירא לר' יהושע דאף דפסולין המה הבשר אעפי"כ קצת הועילה הזריקה משו"ה בדעיבד הורצה, ונראה מוכח דטעמא דר' יהושע דבדעיבד הורצה הוא משום דאף על פסולין מועיל קצת הזריקה, דהרי בפסחים דף ל"ד איתא איתבי" נטמא או שנפסל הבשר או שיצא חוץ לקלעים ר' אליעזר אומר יזרוק, ר' יהושע אומר לא יזרוק ומודה ר' יהושע שאם זרק הורצה מאי נפסל לאו בהיסח הדעת. אי אמרת בשלמא פסול טומאה הוי היינו דמשכחת לה דמרצי ציץ אלא אי אמרת פסול הגוף הוי אמאי הורצה מאי נפסל נפסל בטבול יום כו' ע"כ, ואם נימא דטעמא דר' יהושע דבדעיבד הורצה דבעינן רק שיהי' הבשר ואף שאין הזריקה פועלת על הבשר הורצה, מאי פריך נהי דהוי היסח הדעת פסול הגוף, עכ"פ הא איתניהו וגם בנטמא אמאי בעי הטעם דמרצי הציץ ע"כ דסבירא נר' יהושע כיון דכתיב בקרא ועשית הבשר והדם בעינן שזריקה תהי' עשוי' גם על הבשר ואם אין הזריקה פועלת על הבשר כלל לא הורצה אלא דס"ל לר"י והושע כיון דזריקה הא מועלת אף על פסולים שהרי בנשפך הדם אם עלו ירד ירדו ואילו הי' זריקה אף ביצאו או נטמאו אם עלה לא ירדו, הרי חזינן דזריקה מועלת אף על פסולין גמורים, ובנטמא אילו לא הי' טעם דבצבור מרצי הוי נטמא פסול הגוף ולא היתה הזריקה מועלת כלל אבל כיון דבציבור מרצי משו"ה אף ביחיד אם עלו לא ירדו, כמו דאיתא לקמן בדף פ"ד דמשו"ה אם נטמא אם עלו לא ירדו משום דמרצי ציץ וביצאו הנה רש"י כתב הטעם משום דהוי פסול מחמת דבר אחר משו"ה מועיל הזריקה ובתוס' כתבו דסבירא לר' יהושע זריקה

מועלת ליוצא כר' עקיבא, אכן זה קשה עדנה, דהא ביצא כולו. אף ר' עקיבא מודה דאין זריקה מועלת ליוצא, אכן אפשר דביוצא הטעם משום דיוצא כשר בבמה, אבל בהיסח הדעת פריך או פסול הגוף הוי הרי אין זריקה מועלת עליהם כלל, א"כ אמאי בדיעבד הורצה הרי חזינן דבעינן דוקא שתועיל הזריקה על הבשר, ואם לא הועילה כלל ואין כאן ועשית הבשר פסול בדיעבד.

אכן ר' יוסי סבר דהנה קי"ל בקרבנות דוקא שנה עליו הכתוב לעכב. וא"כ יקשה אמאי אם אין בשר אין דם, אף בדעיבד והא לא שנה עליו הכתוב, ועכצ"ל כיון דדרשינן קרא דועשית הבשר והדם. דאם אין בשר לא עשית את הדם הרי בפירוש כתב קרא לעכב שהרי אמר דאם לא עשות את הבשר גם הדם לא עשית. ולפי זה סובר ר' יוסי כיון דאף אם נימא, שהבשר מעכב את הדם בדעיבד, אעפי"כ הא הוי פסולו בקודש, וקי"ל דכל פסולו בקודש אם עלה לא ירד והנה מה דעלה לא ירד. לכאורה אפשר לומר דאין זה הקרבה, רק דגלתה התורה, שלא ירד מעל המזבח, אבל עשי' והקרבה לא הוי דבר שהוא פסול מלהעלות לכתחילה, אכן אי אפשר לומר כן, שהרי בענין המעלה בחוץ אמרינן לקמן דף ק"ט אין לי אלא קדשים כשרים מנין לרבות פסולין כגון, הלן והיוצא והטמא כו', ת"ל לא יביאנו לעשות כל המתקבל בפתח אוהל מועד חייבין עליו בחוץ הרי דמה דאמרה התורה, דפסולין אם עלו לא ירדו, הוא דהתורה אמרה, שאם העלן אז הוי קרבן, ונקרא בא אל אוהל מועד לעשות קרבן. ומשו"ה סובר ר' יוסי, דאי אפשר לפרש קרא דועשית הבשר והדם, דאמרה התורה דאם אין בשר אף הדם אם עשית לא הוי עשי' דזה אין סברא לומר, דודאי מה שאין בשר, אין עושה פסול יותר מפסולו בקודש וא"כ איך אפשר לפרש, דאמרה תורה, דאם לא עשית בשר מפני אין בשר לא עשית הדם דהרי כיון דאם עלו צא ירדו הא בע"כ הוי עשי', דלא גרע מכל פסולי בקודש דאף דפסולין המה, אעפי"כ הוי עשי' וע"כ צריך לפרש, קרא דועשית, היינו דלכתחילה תעשה הדם דוקא על ידי זה יהי' עשי' על הבשר אבל אם עי"ז לא תעשה הבשר, כגון שאין הבשר, לא תעשה הדם. אבל אם עשה הדם, בדעיבד. הוי עשי' ממילא אין לנו כלל קרא דפסול בדעיבד ומשו"ה לא דמי לכל הפסולין דאף אם עלו לא ירדו: אעפי"כ לא הורצה דהתם הא גלי קרא דפסולין אף בדעיבד: אבל באם אין בשר, דאי אפשר לדרוש דאם אין בשר לא הוי עשי' ממילא אין לנו כלל קרא דמה דאין בשר עושה פסול דלכתחילה אסור לעשות הדם, אם לא יהי' עשי' על הבשר. אבל בדיעבד לא הוי פסול משו"ה אית לי' לר' יוסי דאף אם ליתניהו לבשר כלל אעפי"כ אם זרק הורצה.

ומשו"ה סובר הרמב"ם כיון דבתוספתא פ"ד דמנחות, הובא דברי ר' יוסי, דרואה את דברו ר"א ודברי ר' יהושע רק על מנחה (ושם צריך לגרוס ודברי ר' יהושע דלא כהגירסא לפנינו מדברי ר' יהושע דהא בגמ' דידן איתא ודברי ר' יהושע) והרי בגמ' הובא דברי ר' יוסי גם בזבחים והתוספתא הביאה דברי ר' יוסי דרואה דברי ר"א בדיעבד רק לענין מנחות ולא לענין זבחים דתליא בזה, דהנה בדף פ"ד בזבחים הא איתא פלוגתא אי אמרינן גם בדם אם עלו לא ירדו. דר"ג סובר דגם בדם אמרינן לא ירדו אכן ר' יהושע ור"ע ור' יוסי הגלילי ור"ש סברי, דבדם ונסכים אם עלו ירדו א"כ ר' יוסי דאמר דאף בדם בדיעבד כשר משום דאי אפשר לפרש דאם אין בשר לא הוי ועשית על הדם דהרי אם עלו לא ירדו, ע"כ דר' יוסי סבר כר"ג דאף בדם אם עלו לא ירדו: דדרשינן כל הראוי למזבח. אכן התוספת' סבירא לה ככל הנך תנאי דבדם אם עלו ירדו א"כ אפשר לפרש דאם אין בשר אף אם עשית את הדם לא הוי כלל עשי', אף דהוי פסולו בקודש אכן בדם הא אם עלו ירדו: ובדם אם יזרוק בחוץ דם הפסולין לא יעבור משום זורק כיון דאין מתקבל בפנים: אכן במנחה דראמ"י לאישים. בזה סברא התוספתא דלא נוכל למילף מדם, דשם כיון דהפסול עושה, שלא תהי' עשי' משו"ה אם זרק לא הורצה, אבל במנחה כיון דקומץ אף אם הי' פסול הוי עשי' שהרי בקומץ. הוי עשי' אף בפסולי לא ילפינן כלל מדם, שיהי' פסול ובמנחה הוי הדין רק לכתחילה שצריך לעשות הקומץ דוקא אם יש שירים: אבל בדיעבד לא הוי פסול משו"ה הביאה התוספתא דעת ר' יוסי במנחות דאף אם אין שירים אם הקטיר הקומץ הורצה, ומשו"ה הרמב"ם דפסק כתנא דידן, דסברי במנחה דהקומץ אם עלה לא ירד' ובדם ירד כר' יהושע פסק כהתוספתא דבמנחה. אף אם אין שירים בדיעבד הורצה ובדם פסק דאם אין בשר כלל אף בדיעבד לא הורצה.

והנה הלקוטי הלכות על מנחות על דף כ"ז כתב ז"ל ומסיק הגמ' בסוף דה"ה לאבוד ושרוף ומ"מ נראה דיש נ"מ ביניהם דאבוד ושרוף אם נשתייר כזית אף דמותר להקריב הקומץ מ"מ השיריים אסורים באכילה משום זה אבל בנטמא מקצת מותר הנשאר וכדלעיל ט"ו. דאם נטמא אחת מן החלות לרבנן הטמא בטומאתו והטהור יאכל בין לפני הזריקה או לאחר זריקה וה"ה לענין הקטרה בין לפני הקטרה ובין אח"כ בכל גווני הטהור אינו נאסר בשביל הטמא והטעם דאף דהטמא אינו ראוי לאכילה מ"מ כיון דאיתא בעין לא חשוב כחסר וע"כ מותר לאכול השאר עכ"פ, ולפלא על הרמב"ם בפי"א בפסוה"מ הלכה ב' שז"ל שם קמץ את המנחה ואח"כ נטמאו שירי' כולן או נשרפו או יצאו חוץ לעזרה או אבדו לא יקטיר הקומץ ואם הקטיר הורצה נשאר מעט מן השירים בכשרותן יקטיר הקומץ ואותן שירים שנשארו אסורין באכילה. עכ"ל דמלשון בכשרותן

משמע דקאי גם אנטמאו שירי' ואפ"ה קאמר דהשיריים שנשארו אסורים באכילה והוא בעצמו בפ"ה מהלכות תמידין ומוספין הלכה ט"ז פסק דהטמא בטומאתו והטהור בטהרתו, וצ"ע עכ"ד הלקוטי הלכות.

אמנם קושיתו מדברי הרמב"ם אלו לא קשה כלל, דהרי אפשר לפרש, דקמ"ל רק דמקטירין את הבזיכין בטהרה אם נטמא אחד מן הסדרין. או אחד מן הבזיכן ולא אמרינן כר' יהודה דס"ל אין קרבן צבור חלוק והוי כנטמאו שניהם ולאחר הקטרה בודאי דאשמועינן דמותר לאכול הסדר השני דלר" יהודה, אסור לאכול אף השני משום דאין קרבן צבור חלוק, ובאמת תמיהא לי מאד מה דלקוטי הלכות הביא בדף ט"ו שם, דברי ר"א דאמר שאמר מחלוקת לפני זריקה אבל לאחר זריקה דברי הכל טמא בטומאתו וטהור יאכל דלדעתי כיון דבגמ' סתר דברי רב פפא דאמר דלפני זריקה פליגי בטעמא או הציץ מרצה על אכילות, ומוכיח בגמ' דהטעם מפני שאין קרבן צבור חלוק, דלא כרב פפא, לכאורה גם בלאחר זריקה והקטרה פליגי, דלר" יהודה, לא יאכלו שניהם משום דאין קרבן צבור חלוק וכן משמע מדברי הרמב"ם דלענין מאי נקט דאם נטמא אחד מן הסדרין לאחר הקטרה, הטהור בטהרתו, פשיטא הא אף אם חסרו השיריים לאחר הקטרה, הנשאר יאכל ע"כ דסובר הרמב"ם דלר" יהודה אף אם נטמא אחד מן הסדרים לאחר הקטרה, לא יאכלו שניהם, וקמ"ל הרמב"ם דהלכה כרבנן. דהטהור יאכל אבל קודם הקטרה אם נטמא אחד מן הסדרין הדין הוא רק במקטיר הבזיכין אבל השיריים אסורין כדין שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה ואף דמפירוש המשנה להרמב"ם, משמע קצת דס"ל דאף למסקנא מחלוקתם דוקא בלאחר זריקה, שהרי הביא דברי ר"א. דאמר דמחלוקם דוקא בלפני זריקה והביא המסקנא דלימדו ערוך. בפי ר' יהודה שאין קרבן צבור חלוק, משמע דס"ל דהא דאמר ר' יהודה אין קרבן צבור חלוק, הוא דוקא לענין הקטרה ולא לענין אכילה אבל מדבריו בהלכה משמע דאף לאחר הקטרה אם נטמא אחד מן הבזיכין הוא חידוש, דהטהור בטהרתו דלר' יהודה שניהם יצאו לבית השריפה, עכ"פ מדברי הרמב"ם אלו, שכתב הטהור בטהרתו, אפשר דקודם הקטרה הדין הוא רק לענין הקטרה, שמקטיר הבזיכין: אבל לענין אכילה הוי כשירים שחסרו קודם קמיצה דמקטיר הקומץ ושיריים אסורין אף בנטמא אחד מן הסדרין.

אכן מוכח דסובר הרמב"ם דאם נטמא אחד מן הסדרין אף קודם הקטרה מותר הנשאר באכילה: שהרי כתב הרמב"ם בפי"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ג ז"ל, אבל אם נטמאת אחת משתי החלות או אחד משני הסדרים או אחת מחלות התודה בין לפני זריקה בין לאחר זריקה, אותה החלה ואותה הסדר אסור והטהור בטהרתו יאכל, עכ"ד

הרמב"ם, הרי דסובר הרמב"ם דאף אם נטמא. אלפני זריקה, ומשמע דהוא הדין הסדר לפני הקטרה הטהור יאכל הרי דנטמא לא הוו כחסרין ואיך כתב הרמב"ם בפי"א מהלכות פסולי המוקדשין. דאם נשארו מעט מן השירים בכשרותן. יקטיר הקומץ ואותן שירים שנשארו אסורין באכילה. הרי דפסול הטומאה אסור השירים שנשארו מלאכול וכקושית הליקוטי הלכות.

אמנם לכאורה מוכח כדברי הרמב"ם דאף משום פסול טומאה וכיוצא בו בשירים לפני הקטרה: אסור שאר השירים באכילה, דהוי כשירים שחסרו קודם הקטרה דקרינן על זה ולא הנותרת מן הנותרת דהרי איתא שם בהקומץ דף י"ד על מתניתן דנטמאת אחת מן החלות או אחד מן הסדרים דאמר ר' יהודה שניהם יצאו לבית השריפה וחכמים אומרים הטמא בטומאתו והטהור יאכל, א"ר אלעזר מחלוקת לפני זריקה. אבל לאחר זריקה דברי הכל הטמא בטומאתו וטהור יאכל ולפני הזריקה במאי פליגי, אמר רב פפא בציץ מרצה על אכילות קאמפלגי רבנן סברי הציץ מרצה על אכילות ור' יהודה סבר אין הציץ מרצה על אכילות ע"כ הרי מוכח מכאן דאף בקי"ל שאם נשאר שיריים בכשרותן זורק ומקטיר עליהן אעפי"כ השירים הנותרים בכשרותן אסורין באכילה ורק לרבנן משום הכי הטהור יאכל דהציץ מרצה על אכילות, ולא הוי כחסר וא"כ לדידן דפסקינן אין הציץ מרצה על האכילות. אם נטמא מקצת קודם הקטרת הקומץ או הבזיכין הנותרים אסורין ובהאי סברא אם בשביל פסול הטומאה וכדומה אי הוי חסרון. דחזינן דרב פפא ס"ל דאם אין הציץ מרצה הוי כחסרון. בזה לא מצינו דלמסקנה יסתור זה ולפי זה ניחא דברי הרמב"ם בפי"א שכתב שם נאסרו מקצת שיריים מטעם פסול טומאה או יציאה אף שמקטיר קומץ עליהם: אותם שיריים אסורין באכילה אבל יקשה דבריו בפי"ז שכתב בחנות. ולחם הפנים ובלחמי תודה דהטהור יאכל אף אם נטמאו קודם זריקה והקטרה.

לכן נראה לי דסבירא להרמב"ם דבצבור ולחמי תודה אף שהם ביחיד שאני דהנה בפסחים ע"ז פריך על מתניתין דחמשה דברים באים בטומאה ואין נאכלין בטומאה לימא דלא כר' יהושע דאמר אם אין בשר אין דם ואיהו סבר אין הציץ מרצה: שהרי אמר אם נטמאו הבשר והחלב אין זורק את הדם א"כ האיך אתי בטומאה כיון דאין נאכלין ומשני אלא לא קשיא כאן ביחוד כאן בצבור, ופרש"י דטומאה הותרה בצבור כדמסיק לעיל דהי' סבור דר' יהושע אית לי' הציץ מרצה על אכילות, והקשה בתוס' דהו"ל אלא קסבר ר' יהושע הציץ מרצה ודחו זאת, עכ"פ הו"ל למימר אלא קסבר ר' יהושע טומאה הותרה בצבור לכן פירשו בתוס' דר' והושע סובר הציץ מרצה על אכילות, והא דאמר ר' יהושע נטמאו שניהם לא יזרוק ביחיד ומדרבנן לא יזרוק. והנה להרמב"ם או אפשר

לתרץ כדברי רש"י דטומאה הותרה בצבור. שהרי כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ט"ו דטומאה דחוי' בצבור. ולא כדברי תו"ס דהא פסק שם הלכה ז' אין הציץ מרצה על אכילות.

והנה ראיתי שהר"ח מפרש כאן ביחיד בעי ר' יהושע שני דברים, אבל בצבור לא בעי ר' יהושע אלא חדא והדברים שגבו ממני. דהא לקמן קאמר לא ר' יוסי כר"א סבירא לי' דאמר דם אעפ"י שאין בשר כו' מתקיף לה רב מרי נהי נמי דר' יוסי סבר כר"א בשלמא זבחים איכא דם עומר נמי איכא קומץ לחם הפנים נמי איכא בזיכין אלא בשתי הלחם מאו איכא למימר וכ"ת לקרב עמהן היינו שלמי צבור א"כ הוי להו ארבעה ואנן חמשה תנן כו' ולדברי הר"ח דמפרש דבצבור לא בעי אלא חדא. עכ"פ יקשה לר' יהושע משתי הלחם דלא הוי אלא חדא. והיא אכילות. ואין הציץ מרצה על אכילות כדפריך לר' יוסי. ועוד קשה אם נימא דהתירוץ כאן בצבור דבצבור אף ר' יהושע מודה דלא בעי אלא חדא א"כ למה להגמ' למימר דסבר ר' יוסי כר"א דאמר דם אעפ"י שאין בשר. הא מתניתן דחמשה דברים באין בטומאה הא בצבור היא ובצבור הא גם ר' יהושע מודה דלא בעינן אלא חדא.

לכן נראה לי דהפירוש בגמ' כאן ביחיד סבירא לר' יהושע דאין הציץ מרצה על אכילות. כאן בצבור הציץ מרצה על האכילות כיון דבפסחים הותר גם אכילה ולפי זה צריך לפרש בדברי הרמב"ם שם בפ"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ז' דז"ל וכן הציץ מרצה על טומאת דברים הקרבין שנאמר והי' על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים. אבל אינו מרצה על טומאת הנאכלין ולא על טומאת אדם שנטמא בטומאה ידועה. אלא אם כן היתה הטומאה הדחוי' בצבור שהציץ מרצה עלי'. עכ"ל צריך לפרש דהאי דמסיק הרמב"ם. אלא אם כן היתה הטומאה הדחוי בצבור שהציץ מרצה עלי' וקאי אלפניו ואלפני פניו. היינו בין על טומאת האדם שנטמא בטומאה ידועה בין על טומאת הנאכלין דבתרויהו אינו מרצה ביחיד. אבל בצבור מרצה בתרויהו. משו"ה בצבור דמלבד ריצוי הציץ. הרי בצבור דחי טומאה, משו"ה חמשה דברים באין בטומאה, אף לכתחילה. כיון דאיכא תרתי ריצוי ציץ ודיחוי הטומאה. אבל ביחיד על אכילות אין הציץ מרצה, ואף על העולין כיון דלא דחי ביחיד טומאה, משו"ה אף אם נטמא הבשר והחלב אף דלכתחילה לא יזרוק. אף דחלב עולין המה וציץ מרצה, אכן שם לא הודחה טומאה משו"ה לא יזרוק. ביחידי אבל בצבור הציץ מרצה על האכילות וטומאה בהעלאה דוחה משו"ה באין טומאה לכתחילה וכל זה לר' והושע אפשר לחלק ולומר דבצבור הציץ מרצה על האכילות. אבל ר' יוסי הא אמר סתמא אין הציץ מרצה על האכילות ולא מחלק

בין יחיד לצבור, הרי דר' יוסי סבר דאף בצבור אין הציץ מרצה על האכילות, משו"ה קאמר דמתניתן דקתני באין לכתחילה דלא כר' יוסי: וא"כ הרמב"ם שפיר פסק להא דבציבור באין בטומאה אף שטומאה דחוי' ונא הותרה משום דסבר דבצבור הציץ מרצה על האכילות, ואולי אפשר לפרש בדברי הר"ח דאמר דבצבור בחדא סגי הכא דבצבור די אם חדא טהור מקריבין לכתחילה. מטעם שהציץ מרצה על אכילות בצבור. אף שדחוי' הוא. אבל אם שנים טמאים הדם והבשר לכתחילה לא יקריב ויהדר על טהורין שהרי טומאה דחוי' אך זה דוחק דאין דבריו משמעין כן.

והנה בגמ' מנחות. דף י"ב איתא איבעי להו לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן וקימא לן דאותן שירים אסורין באכילה, מהו דתהני להו הקטרה למקבעינהו בפגול ולפקינהו מידי מעילה אמר רב הונא אפינו לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא ה"מ יוצא דאיתא בעיני' ופסול מחמת דבר אחר הוא. אבל חסרון דפסולא דגופא הוא לא מהני לי' הקטרה כו' הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי דתניא קודש קדשים הוא שאם נפרסה אחת מהן כולן פסולות, הא יצאת הנך דאיכא גוואי כשרות מאן שמעת לי' דאמר זריקה מועלת ליוצא ר"ע הוא וקאמר נפרסה לא (ופרש"י אלמא אפילו לר' עקיבא דאמר מהניא הקטרה ליוצא מודה דבחסרון לא מהניא הקטרה) א"ל אביי מה קתני הא יצאת דלמא הא נטמאת הנך כשרות מ"ט דמרצה ציץ אבל יצאת לא. ור"א היא דאמר אין זריקה מועלת ליוצא בדין הוא דאיבעי למתני נמי יצאת והאי דקתני נפרסה. הא קמ"ל דאפילו נפרסה דאיתא בפנים לא מהניא הקטרה. אבל לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא אפילו חסרון נמי מהניא לי' הקטרה ע"כ.

והנה הרמב"ם כתב בפרק י"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ד תודה שנפרסה חלה מחלותי' כולן פסולות יצאת החלה או נטמאה שאר החלות כשרות כו'. וכתב ע"ז הכ"מ ז"ל ברייתא דספק דמנחות (דף י"ב) ודייק רבא הא יצאת הני דאיכא גוואי כשרות ומוקי לה כר"ע ואע"ג דאביי דחי התם ואמר דילמא ר"א היא דחוי בעלמא היא ועוד דכרבא נקטינן וכיון דמכשר ביצאה כ"ש בנטמאת ומפרש לה רבינו בתודה דאע"ג דקרא דמייתי בגמ' בלחם הפנים ילפינן מינה לתודה עכ"ד הכ"מ, והדברים תמוהים דלפי זה נפשט האיבעיא דאף דסבר ר"ע זריקה מועלת ליוצא, אבל לחסרון אין מועיל הקטרה, שהרי אם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות וכדהדר בי' רבא ונקטינן כותי', וגם דברי אביי דחוי' בעלמא הוא, וא"כ איך כתב הרמב"ם בפ"ב מהלכות מעילה, הלכה ז', דאם נפסלו השירים או שחסרו ואחר כך הקטיר הקומץ הואיל והקטרה זו אינה מתרת השירים באכילה, הרי הדבר ספק אם יצאו מידי מעילה או לא יצאו, ולכאורה כיון דרב הונא

פשיט דלא מהני הקטרה וגם רבא חזר בו ואמר, לאו מילתא היא דאמרי, והודה דאף לר"ע אין הקטרה מועלת לחסרון, מדנפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות, אף דביוצאות כשרות שאר החלות, א"כ הי' להרמב"ם נפסוק דבודאי מועלין, דאין הקטרה מועלת.
והנראה לי דהנה התוס' שם בד"ה הוא. הרבו להקשות הא ע"כ, הא דנפרסה אחת מחלותי' מיירי לאחר שראוי' לפרק, דהוי כנקמץ כבר דאי קודם הא הוי מנחה שחסרה קודם קמיצה, וע"כ לאחר שפירקה או שראוי לפרוק דהוי כנקמץ כבר, וא"כ היכי דייק מהכא דלא מהני הקטרה למקבעי' בפגול ולאפוקי מידי מעילה, ועוד א"כ לידוק מה היא דלעיל דקתני הלחם פסול ומקטיר עליו הבזיכין, ועיין שם בדברי התוס'.
לכן נראה לי דאין הכונה בגמ' דסבירא לי', דאם נימא דמועיל הקטרה על חסרון, והי' כשר אם נפרסה אחת מחלותי', דבודאי כיון דכתיב קרא קודש קדשים הוא, משמע דוקא אם יש כהויתן חלות שנים עשר, הרי גלי קרא דפסולות, אם אין שנים עשר חלות ופרוסה לאו חנה היא, אלא דרבא הכי מדייק, דהנה רב הונא אמר, דאף דר"ע סובר זריקה מועלת ליוצא, אבל חסרון דפסול הגוף הוי ולא מחמת דבר אחר לא מהני הקטרה וא"כ סבירא לרב הונא דחסרון הוא פסול יותר מיוצא. אכן רבא אמר, אדרבה יוצא הוא יותר פסול מחסרון דחסרון איתא בפנים ויוצא ליתא בפנים הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי דיוצא הוא יותר פסול מחסרון דאין הדבר כן. דהנה אמרינן קודש קדשים היא דאם נפרסה אחת מחלותי' כולן פסולות דגלי קרא בלחם הפנים. קודש קדשים הוא דוקא אם הוא בהויתו ומדקתני נפרסה. משמע דאם יצאת אחת מחלותי' הנשארות כשרות ואם נימא דיוצא הוא יותר פסול מחסרון א"כ מה שיצאת אחת מן החלות ואיננה בפנים, הרי זה חסרון פסולה בגופא, מה שנפסלה משום יוצא, וא"כ נהי דאין לפוסלו מקרא דקודש קדשים דקאי רק לענין זה שאם אין שנים עשר חלות שלמות פסולות כולן. אבל ביציאת החלות שלימות אבל הפסול שיצאת יהי' חסרון בגופא וא"כ כמו ששירים שחסרו עושה פסול על הנשאר. מפני החסרון, א"כ אם יצאת יהי' הפסול הזה כמו חסרון בגוף ועוד יותר פסול מחסרון כמו שרצה רבא לאמר דיציאה יותר פסול מחסרון מטעם דליתניהו וא"כ אמאי בלחם הפנים שיש להם דין מנחה שהרי הבזיכין המה הקומץ והקטרת הביזכין כמו הקטרת הקומץ דאף דמקטיר קומץ השירים שחסרו אף הנשארים אסורים באכילה וא"כ, כשיצאה החלה, יפסלו השאר מטעם חסרון, וכמו דחזינן בגמ' דאם אין הציץ מרצה על אכילות, הנשארים אסורין מטעם חסרון, וא"כ מה דאמר רבא לאו מילתא הוא דאמרי' היינו מה שאמרתי שפסול יוצא הוא יותר פסול מחסרון, א"כ אמאי אם יצאה אחת מן החלות שבלחם הפנים. הנשארות כשרות לאכילה. יהי' פסול

יוצא כאילו נחסרו. ע"כ דחסרון הוא פסול בגופו. אבל יוצא לא הוי פסול הגוף. ומשו"ה אם יצאת אחת מן החלות הנשארות כשרות, דפסול חסרון הוא פסול בגוף. אבל יוצא דהוי פסולו מחמת דבר אחר. לא הוי כחסרון ואין פוסל הנשארות והא דמסיק בגמ' וקאמר נפרסה לא, אין הכונה דקשה, אמאי נפרסה פסולות הנשארות פסולות. דזה לא קשה כלל. דהרי כתיב קרא. דאם נפרסה אחת מן החלות פסולות כולן מקרא דקודש קדשים הוא, רק הכונה וקאמר דוקא נפרסה פסולות. אבל לא יצאת, דאם יצאת אין פוסל הנשארות, דלא הוי פסול כחסרון, ודחי אביי דברי רבא. דאפשר דאתיא כר"א, דאמר אין זריקה מועלת ליוצא ולדידי. פסול יוצא עושה חסרון ואם יצאת אחת מן החלות אף דהחלות שלמות ואין לפסול הנשארות מקרא דקודש קדשים. אעפי"כ פסולות מטעם חסרון בשירים. דדין הוא דאף דמקטיר קומץ השירים אסורים באכילה דפסול יוצא פסול כחסרון לר"א. אלא דקתני נפרסה. אבל נטמאת אין פסול טומאה לפסול הנשארות דמרצי הציץ אבל יוצא פסול לר"א. אבל לר"ע סבירא לי' דהפסולים עושים חסרון. אף דיצאת, ואעפי"כ הקטרה בין ליוצא בין לחסרון. ומפקא מידי מעילה ולפי זה כיון דדחי אביי דברי רבא דאין ראי' נשארה האיבעיא אי הקטרה בפסולין כמו חסרון בגוף. מועיל להפקיע מידי מעילה או לא.

אמנם כל זה דחשבינן הפסול לחסרון היינו דוקא במנחה הנקמצת, דגלי קרא דפסול חסרון. פוסל מאכילה את כל השירים דאין מועיל הקטרת הקומץ להתיר באכילה, אבל בלחמי תודה לא מצינו כלל שיהי" הדין, שחסרון יפסל השאר, ורק שיהיו חלות שלמות, זהו הדין בלחמי תודה, אבל פסול דחסרון דאין בהם הקטרת הקומץ רק זריקה. הנה בזריקה אף אם נשאר מקצת השירים מותרים באכילה ורק שיהיו החלות שלמות בעינן דהא לא הוי הנותרת מן הנותרת כיון שאין קמצה ואף אם נפסלה אחת מן החלות. הנשארות כשרות. ומשו"ה הרמב"ם בדיני דלחמי תודה. בפי"ב מהלכות פסולי המוקדשין כתב רק דאם נפרסה אחת מן החלות פסולות: אבל יצאת או נטמאת, הנשארות כשרות, דאין פסול דחסרון פוסל בלחמי תודה שהרי אין בהם קמיצה והאי דינא דחסרון פוסל הנשאר, הוא דין בקמיצא, והנה בשתי הלחם דג"כ אין בהן קמיצה, לא שייך בהם פסול דחסרון ורק בעינן שיהיו שלמות אכן אם יצאת אחת מן החלות, בין שחיטה לזריקה. כיון דהוזקקו זה לזה אם אבדו או נפסלו החלות נפסלו הכבשים וא"כ יפסלו הלחם והכבשים. מטעם דהוזקקו הכבשים להלחם. והא דאמר הרמב"ם בלחמי תודה שאם נטמאו או נפסלו הלחם פסול הוא בנטמאו כולן דאין לזריקה מה להתיר, וא"כ הזריקה על הלחם הוא פסול.

מעתה מיושב קושית הלקוטי הלכות על הרמב"ם שכתב במנחה אם נשארו מקצת בכשרותן מקטיר הקומץ והשירים אסורים באכילה. והקשה מהא דאם נטמאת אחת מן החלות או מן הסדרים דהטהור בטהרתו וכמו שאלמנו הקושיא הא דכתב הרמב"ם בפי"ז מהלכות פסולי המוקדשין, דאם נטמאת אחת מחלות לחם הפנים או משתי הלחם או מלחמי תודה דהטהור יאכל, אכן לפי שבארנו, דבצבור הציץ מרצה על אכילות, ובלחמי תודה אין פסול חסרון, א"כ דברי הרמב"ם מאירים, שאם נטמאת אחת מחלות לחם הפנים דקרבן הוא לא הוי חסרון לגבי אינך, שהרי בצבור הציץ מרצה על אכילות, וכן באחת משתי הלחם, אף דאין בהן פסול חסרון אבל הא הוזקקו להם הכבשים, ע"י השחיטה, אבל כיון דשתי הלחם הוי קרבן צבור, הציץ מרצה על אכילות, ולא הוי חסרון וכמו דאיתא להדיא בגמ' מנחות, וכן אם נטמאת אחת מלחמי תודה, אף דקרבן יחיד הוא. אבל הא בלחמי תודה. אין בהם פסול דחסרון, וכיון דהחלה שלימה, הנשארות כשרות, דבלחמי תודה פוסל האחרות רק פסול דשלימות, אבל במנחה דקרבן יחיד היא ובה יש פסול דחסרון שפוסל הנשאר ופסולי דאיסור הא חסרון, דדין הוא הנותרת יאכלו וכיון דאין ראוין לאכילה הוי פסול משו"ה אם נטמאו או יצאו מקצתן אף דמקטיר קומץ, הנשאר אסור באכילה, דאין הציץ על אכילות ופסול יוצא אסור משום ספק דרבא ואביי, דאולי פסול יוצא הוי כמו חסרון בגוף, ומשו"ה כתב הרמב"ם, בפי"ב מהלכות פסולי המוקדשין דאם נפרס אחת מחלות התודה כולן פסולות שהרי בתודה בעינן חלות ואם נפרס אחת מן החלות אין כאן שלימות, אבל פסול דחסרון אין בלחמי תודה, משו"ה אם יצאו או נטמאו מקצת, הנשארות כשרות. והא דאמר אחר כן הרמב"ם דאם נטמאו או יצאו הלחם פסול, מיירי דנטמאו או יצאו כולן, דהרי בפי"ז אמר הרמב"ם בפירוש דאם נטמאת אחת הנשארות כשרות.

והנה לפי זה נוכל לאמר, דמשו"ה אמר הרמב"ם דאם יצאו השיריים והקטיר הקומץ עליהם אין מועלין בהן טעמא דהרמב"ם, כיון דלרבא ואביי מספקא להו אם פסול יוצא גדול מחסרון או לא ואם נימא דפסול חסרון כיון דהוי חסרון בגוף הוי יותר פסול מיציאה ואעפי"כ אין מועלין בהן, א"כ עכ"צל דאמרה התורה במנחה דמועיל הקטרה להוציא מידי מעילה, אף לפסול בגופו, א"כ מכש"כ דמועיל לפסול יוצא וא"כ אף דבבשר אם יצאו כולן אין מועיל הזריקה להוציא מידי מעילה, במנחה הא חזינן בחסרון דאמרה התורה שמקטיר לכתחילה הרי דבמנחה גלתה התורה, שמועיל הקטרת הקומץ אף לפסולין, וא"כ אף ביוצא כולן יועיל הקטרה להוציא מידי מעילה, שהרי יוצא פסול קטן מחסרון בגופו, אכן אם נימא דגלתה התורה רק דצריך להקטיר אבל מידי מעילה

אין מוציא בחסרון א"כ גם ביוצא יהי' מעילה, ונצטרך לומר דחידוש התורה דבמנחה בעינן רק שיהיו שיריים. אבל לא בעינן שיפעלו על השיריים. והא דפסק דאם נטמאו או יצאו אין מקטיר עליהן הקומץ הוא משום ספק, דילמא חסרון כיון דאיתא בפנים, אינינו פסול כמו יוצא ונטמא, בודאי דאפשר לומר, דהוי יותר פסול מיוצא וחסרון וכדמוכח מגמ' פסחים שהבאנו דס"ל דביוצא לא בעי ריצוי ציץ, ובנטמא בעי ריצוי ציץ וציץ כיון דאין מרצה ביחוד על אכילות. הטומאה דמגרע הקדושא הוי כמו חסרון בגופו ויותר מחסרון. וא"כ דילמא אמרה התורה דבחסרון מועיל הקטרה להוציא מידי מעילה וא"כ במנחה נמי בעינן שההקטרם תפעול על השיריים, ומשו"ה לענין אם להקטיר דאם אסור להקטיר הוי איסור דאורייתא פסק הרמב"ם, דאין מקטירין מספק, משום דילמא חסרון לא הוי פסול כמו נטמא ויוצא ופסול נטמא בודאי גדול מחסרון, ומשו"ה קתני במתניתן דאם אבדו ונטמאו אין מקטיר קומץ דדוקא בחסרון אמרה התורה, שמקטיר קומץ אבל בפסול דנטמאו ואבדו לא אמרה התורה, וביוצא אם נימא דכיון דליתניהו הוי יותר פסול, ג"כ אין מקטיר, אף דאפשר דלא הוי כחסרון, וא"כ ביצאו כולן הי' הדין דמקטיר לכתחילה כיון דאין חסרון בגוף, אבל כיון דהוי ספק אסור להקטיר, אבל במעילה, דכיון דנפסלו, המעילה רק מדרבנן. וכיון דהוי ספק, דילמא בחסרון אין מועלין, דאמרה התורה דהקטרה מועלת אף לפסולין, ופסול יוצא לא הוי כחסרון בגופו, משום ספק אין מועלין, והא דכתב הרמב"ם הטעם דספק, רק בחסרו מקצת או נפסלו, והא נפסלו הכונה שאם נפרס אחת מחלות לחם הפנים. דהא בטומאה כתב. והוא פסק דהיסח הדעת הוי רק פסול טומאה, ע"כ דנפסל הפירוש, נפרס אחת מחלות, ובזה כתב הרמב"ם, הדין דספק אם מועלין, היינו משום דספיקא בגמ' אירי בחסרון, אבל באמת גם ביוצא הטעם משום ספק.

אכן באשר דברי הרמב"ם דביצאו או נטמאו שאין מועלין, אף ביצאו או נטמאו כל השיריים, המה תוספתא מפורשת בפ"ד דמנחות. דאיתא שס קמץ בשתיקה ויצאו שיריים חוץ לקלעים והקטיר את הקומץ בשתיקה. ר"א אומר ה"ז כמות שהי' מועלין בשיריים ואין חייבין עליהן משום נותר וטמא, ר' עקיבא אומר הורצה (מה דאיתא בתוספתא הורצה הציץ הוא ט"ס ופריך למוחק דאין ציץ מרצה על היוצא, רק הכונה הורצה ההקטרה) על היוצא ואין בשיריים (מעילה) אבל חייבים עליהן משום נותר וטמא נטמאו השיריים והקטיר הקומץ הכל מודין שאין מועלין בהן עכ"ד התוספתא. הרי דדין הרמב"ם מפורש בתוספתא, ובודאי דהא דאמר יצאו השיריים הכונה יצא כולן, דהרי מקודם אמר: נטמאו השיריים או נפסלו או שיצאו חוץ לקלעים ר"א יקטיר הקומץ

ור' יהושע אמר לא יקטיר, וג"כ לא אמר נטמאו כולן, וע"כ דנטמאו כולו דקאמר ר' יהושע לא יקטיר ובנטמאו או יצאו מקצתן הא קי"ל דיקטיר, ע"כ דהפירוש נטמאו או יצאו כולו. א"כ לבתר הכי דקאמר קמץ בשתיקה ויצאו שיריים הכונה שיצאו כולו, ולא דמי למתניתן דמעילה דף ו' בשר קדשי קדשים שיצא חוץ לקלעים, שפירשו בגמ' ביצאו מקצתן, דהתם קאמר בשר קדשי קדשים שיצא אפשר לפרש דהשאלה על בשר שיצא, היינו מקצת בשר: אבל הכא בהתוספתא דקאמר מקודם נטמאו שיריים או שנפסלו או שיצאו חוץ לקלעים. דהכונה כל השיריים. אם הי' אח"כ הפירוש מקצת שיריים הי' מפרש, וכיון דאמר בסתמא ויצאו שיריים. קאי אלמעלה דאע"פי שאסור להקטיר: אם הקטיר הורצה, ולר"ע אין בו מעילה, א"כ דין הרמב"ם מפורש בתוספתא ומשמע דבודאי ביצאו כל השיריים או נטמאו כל השיריים, אם הקטיר הקומץ אין מועלין בתורת ודאי אין מועלין לר"ע דהלכה כמותו וצריך טעמא מ"ש בשר דאם יצאו כולן אף לר"ע מועלין. **לכן** נראה לי טעמא, דהנה בגמ' מנחות דף י"ב הנ"ל שהבאנו: דקאמר איבעי להו לדברי האומר, שיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה, מקטיר קומץ עליהן וקיימא לן דאותן שירים אסורים באכילה מהו דתהני להו הקטרה למקבעינהו בפגול ולפקעינהו מידי מעילה אמר רב הונא, אפילו לר"ע דאמר זריקה מועלת ליוצא ה"מ יוצא דאיתא בעיני' ופסול מחמת דבר אחר הוא. אבל חסרון דפסולא דגופא הוא לא מהני הקטרה, והקשה בתו"ס, הא יוצא כולו גם ר"ע מודה דאין זריקה מועלת ליוצא וכתבו בתו"ס דהוו מצי למימר ה"מ יוצא מקצתו. אבל כולו לא. ולדידי נראה דהכונה בגמ' כן, דהנה החילוק בין יצא כולו ליצא מקצתו: דלכאורה הא מקצת יצא ואם ביצא כולו גם ר"ע מודה דכיון דיצא אין מועיל הזריקה על מה שיצא. א"כ גם ביצא מקצת לא יועיל על המקצת, ומהו הפירוש בגמ' מגו דמועיל לאותן שבפנים מועיל ליוצא, ועכצ"ל דהיכא דיוצא כולו דאז לכתחילה אין לזרוק, משום דתהי' הזריקה על יוצא ותהי' הזריקה פסולה. א"כ אף אם זרק, אף דהורצה, אבל הזריקה פסולה, דמשום מה הוכשרה הזריקה, ע"י שפעל הזריקה על היוצא, א"כ זה פסול בהזריקה וזריקה פסולה כי האי אין מוציא מידי מעילה את היוצא, אבל, בנשאר מקצת דהזריקה כשרה וזריקה כשרה מועלת ליוצא, אבל זריקה פסולה אין מועלת ליוצא אכן בשיריים אף אם נימא דכל השיריים אסורים, עכ"פ ההקטרה כשרה, דהרי אמרה התורה שמקטירין הקומץ אע"פי שחסרו השיריים קודם קמוצה, וא"כ הכשירה התורה את ההקטרה, אע"פי שחסרו או הטעם דמקטירין הקומץ אע"פי שחסרו השיריים הוא כדאיתא בתו"ס מנחות דף ט' ד"ה אותן, דכיון דהא דבמנחה בעינן שיהיו שירים ילפינן מזבח ובזבח הא אם חסרו מקצתן זורק הדם: א"כ

גם במנחה. אף אם חסרו מקצתן מקטיר הקומץ שהרי אין לימוד נפסול או אפשר לומר כיון דפסול בשחסרו השירים בין קמיצה להקטרה ילפינן מן הנותרת ולא הנותרת מן הנותרת. א"כ הרי גלתה התורה דרק לענין אכילה אסור לאכול הנותרת מן הנותרת אבל לענין הקטרת הקומץ אין מעכב עכ"פ בודאי דיש ילפותא דמקטירין הקומץ אעפ"י שחסרו לכתחילה א"כ גלתה התורה דהקטרה כשירה וכיון דס"ל לר"ע דזריקה כשירה מועלת ליוצא הרי דחסרון הדבר שיצא אין מגרע שלא יועיל הזריקה הכשרה לפי זה בהקטרה דהוי הקטרה כשרה אף בחסרו השורים כיון דאמרה התורה להקטיר בודאי דבמנחה תועיל הקטרה לחסרו השיריים אם נימא דחסרון לא הוי פסול כיוצא א"כ כיון דאמר ר' עקיבא דפסול יוצא אין מונע שנא תועיל הזריקה הכשרה על היוצא גם פסול חסרון אם נימא שהפסלות אינינו כיוצא בודאי דתועיל ההקטרה הכשרה שהכשירה התורה ואמרה להקטיר לכתחילה.

ולפי זה מוכח מהתוספתא עוד דרגא. דאף דאם יצאו הבשר והאימורים אין הזריקה מועלת ליוצא, משום דאף שהורצה, אבל כיון דמה שהורצה הא הועיל מה שהיו הבשר והאימורים, דאם אין בשר ואימורין, הא לא הורצה, א"כ מה הועיל שיורצה הזריקה הבשר והאימורין הפסולין. זה עושה פסלות על הזריקה, וזריקה פסולה אהן מועלת ליוצא, אבל בהקטרה, הא אף אם אין שיירים כלל, אם הקטיר הורצה, וכדביארנו. דכיון דהוי ועשית, שהרי בקומץ היכא דפסולו בקודש אם עלו לא ירדו, ואי אפשר לפרש לעינן מנחה שלא יהי' "ועשית" אם אין שיריים ממילא אין לנו לימוד לפסול והוי הקטרה כשרה, בלא השיריים: א"כ אין השיריים שיצאו מועילים להכשיר ההקטרה והוי ההקטרה אם הקטיר כשרה, משו"ה לר"ע דזריקה מועלת ליוצא, אם הזריקה כשרה ס"ל דבהקטרה אף אם יצאו כולן כיון דההקטרה כשרה בלא השיריים שיצאו מועלת ליוצא וכן בנטמאו, דפסלות הטומאה אף אם הי' מועילה על ההקטרה הציץ מרצה על העולין משו"ה אין מועלין בשיריים. שהרי ההקטרה כשרה. משא"כ בזבח בלא הבשר היוצא לא הי' מרצה, א"כ הזריקה פסולה, אף שהורצה אין מועלת ליוצא. אבל בחסרו מיבעי לגמ' דילמא מה דס"ל לר"ע דזריקה כשרה מועלת ליוצא היינו דיוצא אין זה פסול בגופו: וכן בנטמאו: הטעם משום דעל פסלות שעושה הטומאה על הזריקה מרצה הציץ. אבל בחסרון דהפסול בגוף אף זריקה כשרה אין מועלת, א"כ במנחה אף דהקטרה כשרה אין מועיל לחסרו השירים, או דפסול חסרון לא הוי פסול כיוצא, וא"כ ק"ו אם מועלת זריקה כשרה ליוצא. מכ"שכ שתועיל הקטרה כשרה לשיריים שחסרו, ומשו"ה בפ"ג מהלכות מעילה כתב הרמב"ם, דאם יצאו השיריים או נטמאו אין מועלין שהרי

לפסולין האלו בודאי דמועיל זריקה והקטרה כשרה אבל בחסרו או נפסלו היינו שנפרס חלה מלחם הפנים (או פסול נעבד שהשתחוה להשריים, והא דלא משני. בפסחים ל"ד. דנפסל הבשר מיירי בנעבד. היינו שהשתחוו לבשר. התם סבר. דנעבד לאינו שלו אין אוסר, או דשם סבר דפסול הגוף לא הורצה, והרמב"ם הא פוסק, דנעבד אסור לגבוה אף באינו שלו. וגם פסק כגמ' דמנחות דפסול הגוף ספק, אם מרצה, דלסוגיא דמנחות. אף פסול הגוף. אפשר דמרצה דהא חסרון בודאי פסול הגוף הוי ואעפי"כ בעי לומר, דמוציא מידי מעילה ודוק) שם נשארה האיבעיא. אם הוי פסול יותר מיציאה: ואין מועילה אף הקטרה כשרה או דאדרבה הוי פסול יותר קל ומועילה הקטרה כשרה, דבמנחה ההקטרה כשרה אם עלתה בלא השיריים.

סימן כ - לדף מז

סוגיא דשחט שני כבשים על ארבע חלות

תנו רבנן שחט שני כבשים על ארבע חלות מושך שתים מהן ומניפן והשאר נאכלת בפדיון אמרוה רבנן קמי' דרב חסדא הא דלא כרבי דאי כרבי כיון דאמר שחיטה מקדשה דפריק להו היכא אי דפריק להו מאבראי איפסיל ביוצא אי גואי הא מעייל חולין לעזרה כו' (פרש"י נהי דשתים אין להם אלא קדושת דמים וישנן בפדי' דכבשים מידי דחזו להו מקדשי כו' ומביא מעות ואומר בכל מקום שהן השתים שאינן מקודשת יתחללו על המעות הללו כו' מיהו היכי פריק להו והיכי משתרו והרי אינו מכיר אלו הם שאינן מקודשת כו' איפסלו המקודשת ביוצא ומתוך שאינן מכירן הרי כולם פסולות) אמר להו רב חסדא לעולם כרבי ופריק להו גואי וחולין ממילא הוין כו' אמר לי' רב אחא ברי דרבא לרב אשי לימא תהוי תיובתא דר' יוחנן דאיתמר תודה ששחטה על שמונים חלות חזקי' אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ור' יוחנן אמר לא קדשו ארבעים מתוך שמונים ולאו מי איתמר עלה אמר ר' זירא הכל מודים היכא דאמר לקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשו הכא נמי דאמר לקדשו ארבעים מתוך שמונים ועיין בתוס' ד"ה מושך שתום ז"ל מושך שתים מהן ומניפן למאי דמוקי כרבי צריך לומר שמניף כולם דהא לא ידעי הי אקדיש ותימה דכיון דבתנופה שאחר שחיטה איירי א"כ נימא וזורק הדם עליהן כדמזכיר תנופה דלא צריך. ועוד דלישנא לא משמע שיניף הד' ונראה לפרש נוטל אחת ומניף השלש אחרת עמהן זו אחר זו וכן בשני וכן בשלישית וכן ברביעית והשתא אורי לן שצריך שנא יניף הד' בבת אחת כדי שיהא ניכר שלא יזרק הדם רק על השתים ע"כ.

אכן הרמב"ם בפ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה י"ב כתב ז"ל שחט שני כבשים על ארבע חלות אם אמר יקדשו שתים מתוך ארבע מושך שתים מהן ומניפן והשאר פודין אותם בפנים ונאכלין בחוץ כשאר חולין ע"כ דברי הרמב"ם וכבר תמה על זה הלחם משנה ז"ל אבל רבינו ז"ל נראה דפליג שכתב כו' ודבריו מתמיהין דכיון דלא ידעינן הי ניהו קדושות אמאי נאכלים בחוץ דילמא אותם הנאכלין הם הקדושות וכ"ת הרי נתברר אח"כ שאלו השתים שפודה הם חולין הא קיי"ל בדאורייתא אין ברירה ועוד אם יכול לברר ואמר אלו השתים יהיו קדושות בקדושת שתי הלחם והב' אחרים הם קדושות קדושת דמים א"כ אפילו בחוץ יכול לפדותם ואינם נפסלים ביוצא דקדושת דמים בידו לבררם כו' וכן יש לתמוה על מה שכתב בפי"ב ומהלכות פסולי המוקדשין גבי תודה שנשחטה על שמונים חלות לוקח ארבעים מתוך שמונים ומרים מהם א' מכל קרבן והארבעים אחרות יוצאו לחולין ע"כ דמדברי התוס' פרק התודה דף ע"ח לא משמע הכי אלא שצריך להרים שמונה חלות לכהן ד' מכל ארבעים אחת מכל מין דאי לאו הכי כיון דאין ברירה דילמא דחולין קא שקיל כו' וכיון שכן יש לתמוה על רבינו ז"ל ויש לתמוה ג"כ על מה שכתב שם דהא קיי"ל אין ברירה ואיך כתב שמרים ארבע לבד כו' וא"כ במ"ש שם וכאן צ"ע עכ"ד הלח"מ.

והנראה לתרץ דהנה התוס' שם במנחות ע"ח על הא דאמר ר' זירא הכל מודים היכא דאמר לקדשו ארבעים מתוך שמונים קדשו לא יקדשו ארבעים אלא א"כ קדשו שמונים לא קדשו כי פליגי בסתמא מר סבר לאחריות קא מכוון ומר סבר לקרבן גדול קא מכוון כתבו בתוס' ד"ה לקדשו ז"ל אע"ג דרב יוחנן לית לי ברירה בריש כל הגט היינו היכא כשמתברר לבסוף (פירוש היכא שצריך להתברר לבסוף) דלאו כלום עביד אבל הכא קדשי כל היכי דאתניהו וכשבא להפריש ד' חלות של תרומה צריך להפריש י"א חלות מכל מין ומין דאי לאו הכי כיון דאין ברירה דילמא דחולין קא שקיל עכ"ד התוס' ולפי זה ס"ל להתוס' דלא נתקדשו אלא ארבעים ואנן לא נדע איזה המה, ולפי זה יקשה איך קאמר לאחריות מכון היינו מה שאמר בשעת שחיטה יקדשו השמונים דאם אבדו ארבעים מהם ליפוק בארבעים הנותרים וכמפורש כן ברש"י ד"ה לקדשו והדברים תמוהים אימתי יאבדו אם יאבדו לאחר זריקה למה צריך עוד ליפוק הא כבר יצא ידי חובתו ועוד איך יפוק באלו הנותרים דילמא נאבדו הקדושות ונשארו אלו שהן חולין ואם יאבדו קודם זריקה איך תוכשר התודה ע"י אלו הנותרים דילמא אלו שנאבדו היו הקדושות וא"כ אלו שנשארו הא לא הי' עליהן קדושת השחיטה דבשעת השחיטה הא לא הוקדשו והרי

זה הכל מודים דבעינן שיהי' על הלחם קדושת השחיטה שהרי אין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח וכדיליף מקרא דקרבנו על זבח שאין הלחם קדוש אלא בשחיטת הזבח.
ועוד קשה דהנה במנחות דף מ"ח איתא תני ר' חייא טירתא קמי' דר' יוחנן שחט ארבעה כבשים על ב' חלות מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן שאם אי אתה אומר כך הפסדת האחרים והנה כמו דאמרה התורה ארבעים חלות אם רוצה לקדש שמונים אינן קדושות לכאורה כיון דאמרה התורה ושני כבשים אם ירצה להקדיש ארבעה כבשים שיהיו כבשי עצרת ויאמר לא לקדשו שנים אלא אם כן קדשו ארבעה הא יקדשו וע"כ דה"נ דאמר או מסתמא כן דעתו דלקדשו שנים מתוך ארבעה וא"כ שנו כבשים הוקדשו לכבשי עצרת ושנים מהם קדשו בקדושת שלמים ולא בקדושת כבשי עצרת וא"כ איך ימשוך שנים ויזרוק דמן שלא לשמן דילמא הוא זורק שלא לשמן אלו שלא נתקדשו לכבשי עצרת וא"כ איך יוצא אחר כן באלו השנים הנותרים הא לא קדשה השחיטה אותם לכבשי עצרת ולא קדשו את הלחם וגם אם נימא כמ"ד יש ברירא יקשה מאי קאמר שם אמר לי' ר' יוחנן וכי אומרים לאדם עמוד וחטא כדי שתזכה ופירש רש"י ז"ל ושלא לשמן חוטא הוא דאסור לשנות בזבחים הא מברר שאלו הכבשים לא הוקדשו בשחיטתם לשם כבשי עצרת.
לכן נראה לי דהנה בחטאת הא יכול להקדיש שתי שעירות לחטאת ומתכפר באיזו שירצה ולא עוד אף אם שחט את שתי החטאת בב"א רצה מזה זורק רצה מזה זורק וכמפורש במעילה דף ז' אבל בשעת זריקה אי אפשר להתכפר אלא באחת הרי דעיקר הדין דאי אפשר להיות שתים הוא רק על הכפרה שהיא הזריקה לפי זה האי דינא דאי אפשר להיות שמונים חלות הוא רק בשעת הזריקה דאז היא הכפרה ואם אמר הנני שוחט על דעת שבשעת הכפרה יקדשו קדושת הזריקה כל השמונים חלות אז אין חל עליהם קדושת השחיטה דכל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת וכיון דבשעת זריקה אי אפשר להיות שמונים חלות שהרי החלות מתקדשות בשעת השחיטה להיות עליהם הזריקה אם בשעת שחיטה הוא מקדשם שיהיו לזריקה וא"כ אם אמר בשעת שחיטה שיקדשו להיות בשעת זריקה שמונים ויתכפר בכולם הינו שיוחל דוקא קדושת הזריקה על כל השמונים וזה הא אי אפשר הרי לא שחט את התודה על הלחם ולא קדשו קדושת השחיטה כלל אבל אם אמר בשעת השחיטה ששוחט על השמונים חלות שיוקדשו בשעת הזריקה ארבעים מתוך השמונים הוי כאילו שחט שתי חטאות ורצה מזה מתכפר ורצה מזה מתכפר א"כ יש לו עתה שני פעמים ארבעים חלות ובשעת הזריקה הוא בורר ארבעים חלות ועליהם חל קדושת הזריקה וכן בשחט ארבע כבשים על שתי

חלות והי' דעתו שבשעת הזריקה יברור שתים ומהם יזרוק על החלות הוי כשחט שתי חטאות ועשו"ה אם זורק הדם שתו כבשים שלא לשמן הוי שינוי אלא כאן כיון דאי אפשר שבשעת הזריקה והי ארבע משו"ה מותר לו לשנות כדי שלא להפסיד וממילא ניחא הפירוש לאחריות מכוין שאם ארבעים מאלו יאבדו יהי' בשעת הזריקה הארבעים הנותרים שכולם נקדשו בקדושת השחיטה ע"מ שבשעת הזריקה יברור רק ארבעים ועליהן תהי' הזריקה.

ולפי זה לא קשה קושית הלח"מ על הרמב"ם בפי"ב מהלכות פסולי המוקדשין שכתב לוקה ארבעים מתוך שמונים ומרים מהן אחת מכל קרבן דכונת הרמב"ם שלוקח עוד קודם הזריקה ומתכפר באלו הארבעים שבירר מן השמונים ועליהן תהי' הזריקה והנשארים קדשו רק קדושת השחיטה אבל הזריקה לא תהי' עליהן.

והנה במנחות דף מ"ז איתא שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ראב"ש אומר לעולם אינו קדוש עד שישחט לשמן ויזרוק דמן לשמן מאי קדוש ואינו קדוש אביי אמר קדוש ואינו גמור רבא אמר קדוש ואינו ניתר מאי ביניהו איכא ביניהו אמתפס פדיונו לאביי לא תפיס פדיונו ולרבא תפיס פדיונו, בשלמא לרבא היינו דאיכא בין רבי לראב"ש אלא לאביו מאי איכא בין רבי לראב"ש איכא ביניהו לאפסולי ביוצא ע"כ, ופרש"י דלאביי דאמר אינו גמור לא אלים למתפס פדיונו ולרבא אלים למתפס פדיונו אכן רש"י בעצמו דחה פירוש זה ז"ל רש"י שבוש גמור הוא זה דכל שכן לרבא כיון דקדשתן שחיטה קדושת הגוף גמורה לא נפק תו לחולין ובפ"ק דפסחים נמי אמר הכי לרבי דאמר שני דברים המתירים מעלים זה בלא זה לא נפק לחולין ור' אלעזר בר' שמעון דאמר אינו קדוש פריק להו ונפקי לחולין וכיון דנפקי לחולין ע"ו פדי' על כרחן פדיונן נתפס ולכן פרש"י דצריך לגרום לאביי תפיס פדיונו דכיון דס"ל אינו גמור עדיין לא חלה קדושת הגוף גמורה ואכתי שייך בו פדיון ולרבא דאמר גמור לא שייך בו פדיון וגם בתוס' אף שכתבו שברוב ספרים גרם לאביי לא תפיס פדיונו היינו דלא אלימא קדושה כולי האי שיהא נפדה וכה"ג איכא קצת פ"ב דבכורות גבי ולדות בעלי מומין כונסן לכיפה היכי לעביד לקרבינה מכח קדושה דחוי אתיין לפרוקונה לא אלימא למתפס פדיונן אבל לרבא תפיס פדיונן אלא דמכח קושיות כתבו דגרסת רש"י עיקר נגד רוב הספרים.

לכן נראה לי דהרמב"ם גורם כגרסת רוב הספרים דלרבא דאמר דקדשו לגמרי מועיל ולאביי דאמר אינו גמור אין מועיל למתפס פדיון וללשון שפירש רש"י לפי גרסא השני' קשה דלמה אמר תפיס פדיון הי' לומר מועיל פדיון לכן ס"ל להרמב"ם דהגרסא היא

דלרבא תפיס פדיון ואף דכל קדושת הגוף אין מועיל פדיון אכן טעמא דבקדושת הגוף אין מועיל פדיון דכתיב בקרא לאי חליפנו ולא ימיר ואם המר ימיר והי' הוא ותמורתו יהי' קודש ותיכף כשנתקדשה הבהמה קדושת הגוף וראוי' למזבח אין מועיל פדיון אכן במנחות הטעם דאין מועיל פדיון אם נתקדשו בכלי משום קרא דכל הנוגע בהם יקדש דמכלי שרת אין יוצא לחולין ועוד יש דין דכלן הראוי למזבח אין יוצא מידי מזבח אבל שתי הלחם וכן לחמי תודה דלא הוקדשו בכלי וגם גופן אין למזבח הם יוצאים מקדושתן ע"י פדיון אף שנתקדשו קדושת הגוף דאין עליהם קרא דלא יחליפנו ולא נתקדשו בכלי ואין גופן למזבח אלא דאם קדושת השחיטה לא עשתה קדושת השתי לחם גמורה לא אלים הקדושה החדשה שבאה ע"ו השחיטה למתפס פדיונו אבל לרבא דס"ל דנגמרה גם קדושת השחיטה תפיס פדיונו אבל לראב"ש דסבירא לי' דהשחיטה אינה עושה קדושה חדשה א"כ הוי כמו קודם השחיטה דמועיל פדיון כמו כל המנחות עד שלא נתקדשו בכלי אלא דהרמב"ם גורס בגמ' בשלמא לאביי היינו דאיכא בין רבי לראב"ש פירוש דלאביי לראב"ש דאין כאן ע"י השחיטה קדושה חדשה מועיל פדיון אכן לרבי שיש ע"י השחוטה קדושה חדשה ואינה גמורה אין תופס פדיון אלא לרבא דאמר דגם לרבי נועיל פדיון שהקדושה שבאה ע"ו השחיטה נגמרה ותפיס פדיון מאי איכא בין לראב"ש לרבי הוא לתרויהו תופס פדיון לראב"ש משום דאין כאן כלל קדושה חדשה של קדושת הגוף ולרבי משום דהקדושה קדושת הגוף שבאה ע"ו השחיטה נגמרה ותפיס פדיון וכיון דאין כאן קדושה למזבח מועיל פדיון אף שקדוש קדושת הגוף כל זמן שחסר עוד הכפרה היינו הזריקה ומשני איכא ביניהו לאפסולי ביוצא היינו אף שקדושת הגוף שאינינה להקריב הגוף למזבח יוצא ע"י פדיון אבל אם קודם פדיון נפסלה ביוצא און מועיל פדיון דאימתי מועיל הפדיון לקדושת דוקא אם אין עלי' פסולים והפדיון מסלק הקדושה אבל אם נפסל בעת שהי' הקדושת הגוף אז אין מועיל פדיון להתיר האיסור (ועיין תוס' ב"ק ע"ו ד"ה שחיטה ביארנו דשטת הרמב"ם דשחיטת קדשים בחוץ אוסרת משו"ה אין מועיל פדיון) אכן לראב"ש דס"ל דלא קדשה השחיטה כלל א"כ הוי רק קדושת דמים ומשו"ה לא נפסל ביוצא ומועיל פדיון ולפי זה לא קשה נמי מה שהקשו רש"י ותוס' מגמ' פסחים דאיתא דלר' אין מועיל פדיון ולראב"ש מועיל פדיון דהתם הא מיירי שנשפך הדם ולא פדאום ולנו א"כ כבר נפסלו בלינה ואי אפשר עתה לפדותם אליבא דר' שכבר נפסלו בלינה וכיון דפסולים המה אין מועיל פדיון אבל לראב"ש דסבירא לי' דלא נתקדשו ע"י השחיטה מועיל פדיון דאין עליהם כלל קדושת הגוף ולא פסלה בהם לינה כמו שאין פוסל יציאה.

מעתה הרי ברורים דברי הרמב"ם שכתב שאם שחט על ארבע חלות נתקדשו הארבע חלות קדושת השחיטה כיון שהי' בדעתו שבשעת הזריקה יזרוק על שתי חלות משו"ה מושך שתים ומניפן ועל אלו תהי' הזריקה ובהם אין שייך פדיון שכבר נגמרה הכפרה ושתי חלות הנותרות שהי' עליהם רק קדושת השחיטה אם יוציאם לחוץ יופסלו שהרי הלכה כרבא אליבא דרבי דקדשו קדושת הגוף ויופסלו ביוצא משו"ה פודן בפנים ופדיון מועיל עליהם דהלכה כרבא דאף אליבא דרבי מועיל בהם פדיון כיון דהקדושה נגמרה ותפיס פדיונן ולאחר הפדיון מותר להוציאם לחוץ דכיון דאין בהם קדושה למזבח יוצאים ע"י פדיון לחונין גמורים אם אין בהם פסול דרק בקדשי בהמה נאמר לא יחליפנו או בדברים העומדים למזבח שאין יוצא מודי מזבח.

סימן כא - לדף מח

סוגיא דכבשי עצרת ששחטן שלא כמצותן

כי אתא רב יצחק תני כבשי עצרת ששחטו שלא כמצותן פסולין ותעובר צורתן ויצאו לבית השרפה אמר רב נחמן מר דמקיש להו לחטאת תני פסולין תנא דבי לוי דגמר שלמי חובה משלמי נדבה תני כשרים דתני לוי ושאר שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן נאכלין ליום ולילה ואין טעונין לא לחם ולא זרוע. וכתב רש"י ד"ה כי אתא, וז"ל שלא כמצותן שלא לשמן ל"א שדינן בנו שנה והביא בנו שתים ומפי המורה שמעתיהו ומפי רוב הגאונים ולשון אחרון אינו כלום דאם כן מאי ששחטן שהביאן מיבעי לי' עכ"ל רש"י, אכן התוס' כתבו בד"ה כבשי עצרת, ז"ל ומיהו קשה לפי זה דכי פריך בסמוך ליפרוק מההיא דאייתינן לעיל כבשי עצרת, ששחטן שלא לשמן סדם יזרוק והבשר יאכל וכלשון אחרון שפירש בקונטרס נראה שלא כמצותן בן שנה והביאו בן שתים והא דלא נקט לשון הבאה דשייכא גבי בן שנה והביא בן שתים משום דהוי שלא בזמנו ומחוסר זמן בכלל בתוספתא דנזיר קתני בהך דבסמוך שהביאן שלא כמצותן עכ"ל התוס', אכן לכאורה קשה קצת דעל כל פנים מברייתא דלעיל דאיתא דבכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן כשרין המה, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, על כל פנים מוכרח דלא ילפינן שלמי חובה, מחטאת, דהא חטאת פסול שלא לשמו, ודוחק לומר דניחא לי' להביא תנא דבי לוי משום דאית בהו לשון שלא כמצותן דומיא דברייתא זו על כל פנים לכאורה כבשי עצרת מכבשי עצרת הוי להקשות דעל כל פנים מקשינן לחטאת אם מקשינן לחטאת אמאי כשר בשלא לשמו.

הכסף משנה בפרק ב' מהלכות שגגות הלכה י"ג. הביא תוספתא דפסחים פרק ה'. ז"ל חטאת צבור ששחטה בשבת שלא לשמה הרי זה חייב ויקטיר אימורין לערב. ולא העיר כלום על תוספתא זו, ולכאורה תמוה מאד דהא חטאת שלא לשמה פסולה ואם כן איך יקטיר אימורין לערב, ואולי כונת התוספתא ששחט לשם חולין דאז כשרה ואינה מרצה, אכן הא איתא שלא לשמה משמע בכל גווני, והרי כבשי עצרת אם הקישן לחטאת יש עליהן פסול דחטאת.

והנראה לי דהנה הפני יהושע מסכת ביצה דף כ. הקשה על ברייתא זו דכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן. הדם יזרק והבשר יאכל, מאי קסבר אי אית לי' הך הקישא דחטאת ניפסלו לגמרי אי לית לי' הך הקישא דחטאת אמאי אינו עולה לשם חובה שהרי כתב הרמב"ם בפירוש המשניות בריש פרק קמא דזבחים דהא דקתני לא עלו לבעלים לשם חובה היינו דוקא קרבן יחיד דשייך בהו לשון בעלים אבל קרבן צבור עלו לשם חובה והיינו כמימרא דשמואל דאמר פרק קמא דשבועות ובפרק קמא דזבחים דקרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן. אלא דיש ליישב דהך מימרא דשמואל גופא תליא בפלוגתא דר' שמעון ורבנן כדמשמע התם בפרק קמא דשבועות, ועוד יש לומר כיון דטעמא דשמואל היינו משום דלב בית דין מתנה עליהן ונראה דלא שייך הך מילתא אלא בתמידין ומוספין או חטאת צבור שמותריהן לנדבת צבור אזלי לקיץ המזבח שהן עולות מה שאין כן כבשי עצרת דשלמי צבור נינהו ומותר שלמים לשלמים כדאיתא בפרק ב' דמסכת שקלים, ולא אשכחן שלמי נדבה בצבור אלא בכבשי עצרת בלבד משום הכי לא שייך בהן האי תנאי בית דין משום הכי קסבר האי תנא דברייתא דהכא דכשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, עכ"ל הפני יהושע, והפנ"י מסיק ז"ל כן נ"ל נכון והנה התירוץ הראשון שתירץ דהך תנא דברייתא דאמר כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן הדם וזרק והבשר יאכל, אתיא כמאן דאמר לא אמרינן תנאי בית דין היינו כר' שמעון יקשה דברי הרמב"ם הא הוא פסק אמרינן תנאי בית דין שהרי פסק הרמבם בפד' מהלכות שקלים הלכה י"א. ז"ל לפיכך אם הגיע ראש חדש ניסן ויש עמהם בהמות לתמידים מתרומה ישנה פודין אותן ויוצאין לחולין אף על פי שהן תממים ויפלו דמיהן לתרומה ישנה שמקיצין בה את המזבח שתנאי בית דין הוא על כל הבהמות שלוקחין לתמידין שאם לא יהיו צריכין להם יצאו לחולין, הרי פסק הרמב"ם דאמרינן לב בית דין מתנה והרי בפרק ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין הביא הרמב"ם להאי דינא דכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן, אם הי' שבת אם זרק הורצה להקטיר אימורין לערב, הרי מפורש דלא עלו לבעלים לשם חובה.

ומה שתירץ עוד הפני יהושע דהא דאמר הרמב"ם בפירוש המשניות דלא עלו לבעלים לשם חובה הוא דוקא בקרבנות יחיד אבל בקרבנות צבור עלו הוא בתמידין ומוספים וחטאת צבור דמותרן נדבה אבל בכבשי עצרת דהוי שלמים ואין נדבה בצבור משום הכי לא שייך תנאי בית דין מתנה משמע דאילו בשחט שלא לשמן בתמידין ומוספין עולין לבעלים. אכן לא אבין איך יפרנס הפני יהושע הגמרא דמנחות פ"ט דאיתא אמר ר' יוחנן אשם מצורע ששחטו שלא לשמו טעון נסכים שאם אי אתה אומר כן פסלתו מתקיף לה רב מנשיא בר גדא אלא מעתה כבש הבא עם העומר ששחטו שלא לשמו תהא מנחתו כפולה ותמיד של שחר ששחטו שלא לשמו יהא טעון שני גזירין בכהן אחד שאם אי אתה אומר כן פסלתו ותמיד של בין הערבים ששחטו שלא לשמו יהא טעון גזירין בשני כהנים שאם אי אתה אומר כן פסלתו וכ"ת אין ה"נ הא לא חשיב להו אלא אמר אביי חדא מינייהו נקט רבא אמר בשלמא הנך עולות ניננהו אי לא חזו לעולת חובה קרבו לעולת נדבה אלא הכא אי לא מוקמית ליה במילתיה אשם נדבה מי איכא, והנה התוס' שם בד"ה שאם הקשו אם כן כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן דתניא בפרק התכלת הדם וזרק והבשר יאכל אמאי הא כיון דבעי לחם ולא קידש הלחם יפסל וכן תודה ששחטה שלא לשמה תיפסל כיון דלא קדש הלחם ושלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן דקאמר דאין טעונין לא לחם ולא זרוע וכן מפריש מעות לנזירותו ומת דאמרינן בפרק קמא דמי שלמים יביא שלמים ואין טעונים לחם תפסל, ותרצו בתוס' דלחם לא דמי לנסכים דנסכים חשיבי טפי כגוף הקרבן משום דקרבי למזבח אבל לחם לא חשיב כגוף הקרבן משום דאין בו למזבח ולא הוי' כגוף הקרבן וזרוע בשילה נמי אף על גב דגופיא דזיבתא הוא אין לחוש בכך דשלמי נזיר גופייהו אפילו לא הי' מקיים בהן מצות זרוע בשילה לא היו פסולין בכך הואיל ונעשו העבודות כמצותן עכ"ד התוס' אכן עוד קשה הא גם אם לא הביא הנסכים הקרבן כשר ואם כן אמאי קאמר אם או אתה אומר כן פסלתו, ועוד קשה מאו דתוס' מבאר דלחם כיון דאין קרב למזבח לאו גופיא דזבחא דהא מצינן להיפך דאם פגל בכבשים ותודה הלחם מפוגל ואילו בנסכים אין הנסכים מפוגלין ולרבנן אף בבאים עם הזבח אכן לדידי נראה דאדרבה כונת הגמרא דלחם ותודה או כבשים אין הכונה שהתודה מחייבת שיביאו בעדה לחם דחד מצוה היא שאמרה התורה הבא תודה ולחמה, הבא כבשים ולחם אבל אין הפירוש שהתודה מחייבת את הלחם דהרי ולד תודה אין צריך לחם וכן גבי כבשי עצרת אין הכונה שהכבשים מחייבים שיביאו לחם בשבילה, ולהלכה הלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבים את הלחם דהלחם הוא המתיר. אבל נסכים אין הכונה שהם חד מצוה וכי עביד כבש בלא

לחם ותודה בלא לחם עבד פלגא דמצוה ובדיעבד כשר. אם הי' כבשים שאין מקדש הלחם אבל נסכים הקרבן מחייב להביא נסכים, אם כן אמר ר' יוחנן אם נימא דאשם ששחטו שלא לשמו כיון דאין עולה לבעלים אין מביא נסכים, אם כן האי לאו אשם מצורע הוא שהרי אין מחויב נסכים, ודין הוא שאשם מצורע מחייב נסכים, וכן דין הוא בכבש הבא עם העומר. שהוא מחייב מנחה כפולה וכן התמיד מחייב להביא גזירין, ואם אתה אומר שאשם או הכבש ששחטו שלא לשמו או התמיד ששחטו שלא לשמו אין מחייב הנך דברים אם כן פסלתו, ואביי משני דגם בכבש הבא עם העומר ותמיד כן דמחויב בנסכים כפולין בכבש ושני גזירין בתמיד, ורבא משני כיון דנעשו קרבנות נדבה אין מחייבין אבל באשם דאין אשם נדבה, בעל כרחך שאף אם שחטו שלא לשמו מחויב עכ"פ סוגית הגמרא וכן פסק הרמב"ם בפרק ט"ו מהלכות פסולי המוקדשין דכבש הבא עם העומר אם שחטו שלא לשמו אין מנחתו כפולה, וכן תמיד ששחט שלא לשמו לא יעלה עמו שני גזירין. והרי כבש הבא עם העומר וכן תמיד ששחטן שלא לשמן תרוויהו עולות נינהו ואם כן לדברי הפני יהושע כיון דהרמב"ם פסק לב בית דין מתנה אם כן אמאי לא עלו לשם חובה כיון דעולת נדבה איתא בצבור, וכן לדברי' בפירוש המשנה איך יפרנס גמרא זו.

והנראה לי דהנה הגדר דבית דין מתנה איתא בגמרא שבועות דף יוד אמר עולא אמר ר' יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור נפדין תמימים יתיב רבה וקאמר לה להא שמעתא אמר לי' רב חסדא מאן ציית לך ולר' יוחנן רבך וכי קדושה שבהן להיכן הלכה וכו' אמר רבה לב בית דין מתנה עליהן אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהיו לדמיהן אמר לי' אביי והא מר הוא דאמר הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף לא קשיא הא דאמר לדמי עולה הא דאמר לדמי נסכים: ופירש רש"י בד"ה הא כי אמרי אנא קדוש קדושת הגוף היכא דאמר יהא להביא בדמיו עולה דכיון דאיהו חזי להכי לא מזבנינן לי אבל אמר יהא לדמי נסכים אף על גב דנסכים נמי למזבח וקדושתייהו דמיין להדדי כיון דלא להכי חזי מזדבן וכל שכן היכא דמתנו בית דין שיהיו לדמי מותר תרומה שהיא לרקועי פחים עכ"ל. אכן הרמב"ם שהבאנו למעלה כתב שאם לא יהיו צריכין יצאו לחולין ולכאורה אמאי לא אמר דמקדיש אותם לדמי נסכים או למותר תרומה שיהיו רקועי פחים, ונראה לי דהנה לרבה דאמר דלב בית דין מתנה שאם יהיו נצרכין לתמידין יהיו קדשין לתמידין ואם לאו יהיו קדושים לדמי נסכים או לרקעי פחים יהי' קשה איך חל הקדושה דעל ידי שמקריב מברר שהקדושה חלה לגופן, ואם לא הוצרכו מברר שהקדושה הוא לנסכים או לרקועי פחים אם כן יקשה הא אין ברירה, ואפשר דלפי דברי התוס' בגיטין ד"ה התם,

דרבה הוא דאמר דטעמא דר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון דאוסרין בלוקח יין מבין הכותים לאמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה משום דבעינן ראשית ששירי' ניכרין ולא משום אין ברירה, אם כן סבר יש ברירה, אבל ר' יוחנן הא סבר דאין ברירה. אכן שמואל הא אמר קרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן. אם כן הכונה דתנאי בית דין מתנה, שאם לא הוצרכו אין חל עליהן כלל קדושה לגוף, והא דאמר הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף היינו דוקא היכא שהוא מקדיש, אבל הקונה בדמי הלשכה אין הוא מקדיש אלא מתפיס הכבש תחת דמי הלשכה ורבה הי' סבר דבשעה שהוא מתפיסו הוא מקדישו שיהי' לדמי הקרבן שמתפיס למשל אם מתפיס לתמידין הוא מתנה שמה שהוא מתפיס לתמידין דאם לא יהי' צריך יהי' ההתפסה לצורך נסכים או לרקועי פחים. ומה שמקשה התוס' בתמורה דף י"ט ד"ה זאת אומרת ז"ל ותימה למורי הר"ר שמואל מאי שנא ממקדיש לדמי נסכים דאמר בפרק קמא דשבועות דאינו קדוש קדושת הגוף וכתבו בתוס' ושמא י"ל דההוא דהתם אתיא כר' שמעון דאמר לקמן בסמוך דכל מידי דלא חזי לגופי' לא נחתא בי' קדושת הגוף, אכן הרמב"ם הא פסק דלא כר' שמעון ותימה לומר דרבה ור' יוחנן סברו כר' שמעון בהא מילתא.

ונראה לי דהנה הרמב"ם כתב בפרק ד' מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ח ז"ל אבל הדיוט הפריש זכר לחטאת ונשיא שהפריש שעירה לחטאת וכהן משוח שהפריש פרה לחטאת הרי אלו אין מתקדשין לא קדושת הגוף ולא קדושת דמים לפיכך ימכרו שלא במום ועיין שם בהשגת הראב"ד ובדברי הכ"מ ונראה דהרמב"ם סבירא לי' דלרבנן דסבירא להו הפריש נקבה לאשם תרעה, אינהו סבירא להו דהא דאמרינן דנקבה לאשם חל קדושת דמים ומדחל קדושת חל קדושת דמים הגוף, הכונה שחלה הקדושה שתרעה והאי קדושה שתרעה ישנה באשם וחלה אף בנקבה אבל חטאת שדינה היא שאם שינו בה ואם נעשו בה פסולי כמו חמש חטאות המתות דינם שימותו ולא חלה עליהם קדושה לקרב ודינא דאין מועלין בהם אם כן אם בתחילת קדושתם יהי' בהם פסול אילו היתה קדושה הי' דינה למות, ממילא אין שייך כלל קדושת הגוף כיון דאין דינם לרעות, (והא דקאמר בגמ' תמורה אלא מעתה מוכח כסברת הרמב"ם. ופריך אלא מעתה משמע דזה ברור להגמרא דלא חיילי ופריך רק לר' שמעון דסבירא לי' כיון שיש מקצת שם קרבן חל קדושה וכן סבירא בשעירי חטאת צבור דכולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו אף שהמה כפרות משונות אף על פי כן יקרבו, ובזה מבואר מאי דקאמר בגמ' שם שבועות תניא נמי הכי ומודה ר' שמעון בשעיר שאם לא קרב ברגל יקרב בראש חדש וכו', שהקשה תוס' להאי פירושא דשמואל סבירא לי' לב בית דין מתנה מאי קאמר תניא

נמי הכי. אכן נראה דמביא ראי' מדקאמר ומודה משמע דמודה לבני פלוגתייהו היינו ר' יהודה ור' מאיר ור' יהודה הא סבר דאין כפרת שעיר יום הכפורים שוה עם כפרת שעירי רגלים ור' יהודה הא לא סבירא לי' כר' שמעון בהא דמקדש מקצת שם קרבן משום הכי יקרבו על כרחך דר' יהודה סבירא לי לב בית דין מתנה שאם לא קרבו בזה יקרבו בזה) ולפי זה לא קשה מאם אמר לדמי נסכים. דבנסכים גם כן אין דין דקדשה לרעות משום הכי אם אמר לדמי נסכים הקדישה קדושה שאין בה דין רעי' ולא חלה קדושת הגוף כל זה סברת רבה, אבל משמואל שמעינן דין אחר שבית דין מתנה שהסכין מושכתן, והיינו דאם לא הוצרכו או שהחליף מתמידין למוספין תנאי בית דין מתנה שאם לא תקדוש לתמידין לא חלה עלי' קדושת תמידין רק חלה התפסת דמי תרומת הלשכה ומזה לא קדוש הגוף והסכין ששחטן לשם מוספין הקדיש קדושת המוספין.

וכן אם לא הוצרכו כלל לתמידין פודין בלא מום שהתנאי הוא בדבר אחד ואין שייך בכאן דין ברירה שלב בית דין מתנה שבאם מאיזה טעם לא יהי' קדושין לתמידין למשל אם ישחטו למוספין אז לא חלה קדושת תמידין עליהן הוי כלא הוקדשו כלל והסכין מושכתן למה שהן ואם לא שחטן נפדין תמימים, וכן פסק הרמב"ם. אכן הא דאמר הסכין מושכתן למה שהן אם אפשר להיות הקרבן ששחטם לשמן למשל תמידין ששחטן לשם מוספין אבל אם אפשר שהי' הקרבן הזה כגון חטאת צבור ששחטן לשם שלמים שתנאי בית דין מועיל שלא נעשה חטאת אבל נעשם שלמים נדבה ואם כן הוי הקרבן הזה ככל הקרבנות ששחטן שלא לשמן ונעשו שלמים משום הכי איתא בתוספתא דחטאת צבור ששחטן שלא לשמן דתנאי בית דין הוא שלא נעשה חטאת אבל נעשה שלמים משום הכי לא עלה לבעלים לשם חובה דהא אין בקרבנות צבור שלמי חובה ויזרק להקטיר אימורין לערב ובשבת לא יזרוק ומחויב חטאת דהא הקרבן הזה לא נעשה חטאת.

אכן בשחט כבש העומר לשם עולת יחיד או לשם אלים הנה בכהאי גווני לא אפשר כלל לומר דתנאו בית דין יועיל שתעלה לשם בעלים דמאי יועיל בזה בזה תנאי בית דין הא הוא שחט לשם עולת יחיד וכדומה, והרי כבשים אינם אלים והרי תנאי בית דין אינו אלא על מה שקונים בעד דמי הלשכה אבל מה ששחט לשם עולת יחיד או לשם אלים הא אי אפשר לעקור ואם כן מה שאמר הרמב"ם דבקרבנות צבור אין הדין דלא עלו לבעלים לשם חובה ע"כ בשחט תמידין לשם מוספין או כבשי עצרת הנך דשבעת כבשים דאם הלחם ששחטן לשם שבעת הכבשים דמוספין הסכין ששוחטן לשם המוספין נעשו של המוספין, דתנאי בית דין שאם ושחטן שלא לשם שבעת כבשים דלחם לא יחול הקדושה אבל אם שחט שני כבשי עצרת לשם חטאת או ששחטן לשם אלים דאי אפשר שיהי'

חטאת הצבור שהם שעירים, או ששחטן לשם אלים דלאו אלים נינהו דאו אפשר לבית דין להתנות כדי שועלוש ימשוך אותם הסכין לא התנו בית דין, ופסול אין בהם דמשום זה יתנו בית דין דלא לקדשו שהרי כיון דלאו חטאת נינהו בלא תנאי בית דין אינם פסולים, אם כן דהם נשאר הדין ככל הקרבנות דכשרים ולא עלו לשם חובה, והא דהרמב"ם אמר וממה שאמר לבעלים תבין שאינו מדבר אלא על הקרבנות שיש להן בעלים, אין הכונה שהטעם משום שיש להם בעלים משום הכי אין עולה אבל בקרבנות צבור שאין להם בעלים אין זה הדין שלא עלו לשם חובה שהרי הרמב"ם מבאר דהטעם דבקרבנות צבור עולה לשם חובה משום דבקרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן ומפורש בגמ' דהטעם משום דלב בית דין מתנה אם כן בית דין מתנה רק שלא יחול הקדושה שהפרישו בעת קניתן, אבל מה יעשו אם השוחט שחט לשם קרבן שאי אפשר להיות והיכא דאין מועיל תנאי בית דין לא התנו ונשאר הדין כמו בכל הקרבנות דאם שחט שלא לשמן כשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה. ומזה הדין גם בכבש הבא עם העומר ובתמיד דאם שחטן לקרבן שאי אפשר להיות כמותן כגון לשם חטאת ואי אפשר לסכין למושכן לקרבן זה לא עלו לבעלים לשם חובה.

ולפי זה מיושב פירוש הגאונים שהביא רש"י דשחטן שלא כמצותן פסולין, שפירשו רוב הגאונים הביאן בני שנה, שהקשה רש"י דאם כן שהביאן מיבעיא לי' ולמה כתב ששחטן אכן לדברינו לא קשה דבשלמא בקרבן יחיד אם הביא קרבנו שלא כמצוה נפסל, אבל בכבשי עצרת שהם קרבנות צבור אם קנו בדמי הלשכה שלא כמצותן לב בית דין מתנה עליהן שלא חלה הקדושה שהפרישו ויקריבום לשם קרבן שהמה ראוים, אבל אם שחטן לשם כבשים, הרי שחטן לשם כבשים לשם כבשי עצרת ומה יועיל בזה תנאי בית דין להכשירם אם משכם הסכין לשם כבשים, ולכבשים הא הוי שלא כמצותן שהמה בני שתים והמה אלים משום הכי למאן דמקיש לחטאת פסולים. משום הכי לא מקשה מהא דכבשי עצרת ששחטן שלא לשמן דהתם אפשר לתנאי בית דין שלא יחול עליהם קדושת כבשי עצרת ואם כן הוי כמו דאיתא בתוספתא דחטאת צבור ששחטה שלא לשמה כשר אלא דלא נעשה חטאת צבור דהכא אין צריך תנאי בית דין על השחיטה אלא על הקדושה, וממילא אם שחט חטאת צבור לשם שלמים כשר לשלמים משום הכי הקשה מקרבן יחיד משלמי נזיר.

אכן הרמב"ם ביד החזקה לא הביא כלל דבריו בפירוש המשנה וסתמא סתים דבין קרבנות היחיד בין קרבנות הצבור. ולא הביא חילוקא. ונראה דסבירא לי' להרמב"ם דכיון דאמרינן בגמ' דמשום הכי אם נאבדו והפריש אחרים תחתיהם משום הכי יש

עליהם דין אבודים ולא אמרינן לב בית דין מתנה משום דלא שכיחא והנה אם נימא דעקירה בטעות לא הוי עקורה אם כן אימתי הויא עקירה דוקא בעוקר במתכון ועוקר במתכון דעובר על לא יחשב הא בודאי לא שכיחא, ואם כן להתנות אם יעקור במתכון הא לא צריך דלא הוי שכיחא, ובטעות הא לא הוי עקירה, אכן הרמב"ם בפירוש המשניות הא סובר דעקירה בטעות הויא עקירה שהרי כתב ז"ל כגון ששחט עולה לשם חטאת ואחר כך נודע אם כן הא בפירוש המשנה סבירא לי' להרמב"ם עקירה בטעות הויא עקירה ואם כן טעות מצוי והתנו בית דין שאם ישחטו שלא לשם קרבן זה שהופרש ואפשר שיהי' לקרבן ששחטו מושכו הסכין לשם הקרבן ששחטו, שהרי מצוי שישחטו שלא לשם זה שהוא נפרש דטעות מצוי. אכן ביד החזקה הא הדר בי' ופסק דעקירה בטעות לא הווא עקירה ואם כן היכא מיירי שנשחטו שלא לשמן בעוקר במתכון וזה אינו מצוי אם כן האי דינא דסכין מושכתן למה שהן היינו שוחט תמידין לשם מוספין איננו כלל לפי ההלכה ולפי זה על כרחך צריך לגרוס בהתוספתא קרבנות ששחטן שלא לשמן ולא כגרסא שלנו חטאת צבור דחטאת נפסל שלא לשמה משום הכי הרמב"ם כשהביא התוספתא כתב קרבנות צבור דלדידי' על כרחך צריך לגרוס כן.

ואפשר עוד לומר דהנה תוס' דף מ"ט ד"ה עקירה הקשה זה לשונם, צריך עיון הא דתניא בתוספתא בפרק קמא דזבחים כבשי צבור ששחטן לשם כבשים ונמצאו אלים עלו לצבור לשם אלים, ואפשר דהא דאמר בהגמ' אמר לי' רב עלו ועלו, אם כן אין הכונה דרב פליג על ברייתא דאם כן הי' לנו לפסוק כברייתא, אלא דרב אמר לרבה בר בר חנה דלא תתני לא עלו, אלא תני עלו ואם כן התוספתא דזבחים היא ברייתא דתני רבי בר בר חנה קמי דרב ועתה בתוספתא לפי גרסת רב עלו אבל לפי גרסת רבה בר בר חנה באותה תוספתא עצמה גרסינן לא עלו ואם כן הכא בתוספתא דשחט חטאת צבור לפי גרסת רבה בר בר חנה אף בטעות הויא עקירה. ואם כן אף חטאת צבור ששחט בטעות שלא לשמה, עקירה בטעות הוי עקירה ואם כן לב בית דין מתנה, אכן לפי גרסת רב צריך לגרום קרבן צבור והרמב"ם דפסק כגרסת רב ביד החזקה גרים קרבן צבור דלא מיירי בחטאת.

(סימן כו - לדף צה)

(א.ה נדפס לקמן במסכת מעילה והוחזר למנחות.)

סוגיא אחת שתי הלחם ואחת לחם הפנים **(שעור זה שייך למ' מנחות)**

לישתן ועריכתן בחוץ ואפיתם בפנים ואינן דוחין את השבת וכו' הא גופא קשיא אמרת לישתן ועריכתן בחוץ אלמא מדת יבש לא נתקדשה, ואפיתן בפנים אלמא מדת יבש

נתקדשה וכו', מאי קשיא דילמא עשרון לא מקדש תנור מקדש, אלא אי קשיא הא קשיא, ואפיתן בפנים אלמא תנור מקדש ואין דוחות את השבת איפסלא בלינה, אמר רבא הקשה אדם קשה כברזל ומנו רב ששת, ופירש בתוס' אלא תברא מי ששנה זו לא שנה זו.

הרמב"ם פסק בפ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה ז' דלישתן ועריכתן בחוץ ואפיתן בפנים ככל המנחות ואין עשייתן דוחה יו"ט ולא שבת, עיין לח"מ בפ"ח מהלכות תמידין ומוספין הל' ז' שהקשה על דברי הרמב"ם קושית הגמ' דאפיתן בפנים הרי דתנור מקדש, וא"כ איפסלא בלינה, עוד הקשה דהא כתב הרמב"ם בפ"א מהלכות כלי המקדש, דעשרון נתקדש וא"כ אמאי לישתן ועריכתן בחוץ.

בגמ' סוכה דף נ' נימא במקודשת קסבר כלי שרת מקדשין שלא מדעת איפסלא בלינה, והקשה תוס' כיון דכלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן א"כ נעשה כמו שמילאוהו הקוף כדאשכחן במנחות פ' שתי הלחם דף ק', ותירצו, דשאני הכא דלא בעי כהן ובגדי כהונה במילוי, ותמוה דהרי בסידור הלחם הא בעי דוקא ביום השבת, ובקומץ בעינן דוקא ביום, ואעפי"כ בלילה קדוש אף שהוא שלא כמצותו ונפסל הרי חזינן דמה שלא כמצותו אין מועיל שלא לקדש ואעפי"כ שלא בזמנן אין מקדש, ואם הי' מונח בזמנו אין נפסל מטעם דנסדר שלא כמצותו, היינו שלא בזמנו, א"כ גם גבי שאיבת מים כיון דנשאב שלא בזמנו לא יפסל, ואם נימא דכונת התוס' כיון דלא בעי כהן ובגדי שרת א"כ אין המילוי דין כלל, משו"ה אף אם הוא כמו שסידרו הקוף נקדש ונפסל בלינה. משא"כ בקומץ דכיון דבעי כהן, המילוי עיקר ובלא מילוי (היינו אם הוא כמו שסידרו הקוף אין מקדש) א"כ מאי ראי' מייתי דכלי שרת מקדשין שלא מדעת ומשמע פשטא דיליף מינה לכל מקום, מאי ראי' משאיבה, דשם המילוי אינינו עיקר להיכא דבעי דוקא כהן, שם בעינן דוקא מדעת הכהן.

והנה לעיל דף ע"ט אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. ואיתא בתוס' ז"ל פירש בקונטרס לפסל בלינה לא יתכן אלא לענין לשנותו לזבח אחר קאמר כדפרישית בסוף הקומץ זוטא, והיינו דבסוף הקומץ זוטא הקשו בתוספ' דלענין מפסיל בלינה מפסלי משקדשו בכלי, דהא אמר בשתי הלחם דאי תנור מקדש אפסלי בלינה. ועוד בפ' לולב וערבה קאמר זערי דאי מייתי במקודשת איפסלו בלינה ומשנה שלימה שנינו בפ"ב דמעילה גבי נסכים קדשו בכלי הוכשרו לפסול בלינה. והנה הוכיח בתוספ' דע"כ הא דאמר אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח הוא לענין לשנותן לזבח אחר ועיי"ש בתוספתא אכן הרמב"ם כתב און הנסכים מתקדשין לקרב אבל לשנותן לזבח אחר לא

הזכיר ברמב"ם, ועיין שם עוד בתוספ' שמקשה איך קאמר שם בגמ' דף ט"ו דלרבנן אפשר לשנותן לזבח אחר. הא במנחות דף ע"ט שם אמר שמן שהפריש לשם מנחה זבח זה פסול לשם מנחה אחרת.

ועיין עוד מנחות דף נ"א בתוספ' ד"ה אי אפי לה מאתמול איפסלא בלינה שהקשה היכי מוכח דאי אפי מאתמול אפסל בלינה הא כלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן.

ולישב כ"ז נראה לי דהנה תוספ' ס"ל בכל דוכתי דכלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן והיינו דאיתא בגמ' מנחות דף ק' מנחה שנקמצה בלילה תצא לבית השריפה ופריך מנחה אפשר דמהדר קומץ לדוכתי' וקומץ ביממא הוא תני והוא אמר לה כלי שרת מקדשין שלא בזמנן, ומב"י כל הקרוב ביום קדוש ביום (בלילה קדוש בלילה) ביום אין בלילה לא אינו קדוש לקרב אבל קדוש לפסול מותיב ר' זירא סידר את הלחם ואת הבזיכין אחר שבת והקטיר הבזיכן בשבת פסולה. כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה שאפילו הוא על השלחן ימים רבים אין בכך כלום, ואי ס"ד כלי שרת מקדשין שלא בזמנן לקדוש ולפסול אמר רבה מאן דקא מותיב שפיר קא מותיב, ואבוה דר' אבין נמי מתניתא קאמר קסבר לילה אין מחוסר זמן הא ומים מחוסרין זמן (ופירש רש"י בלילה אין מחוסר זמן משו"ה מתקדש, אבל לחם הנסדר באחד בשבת לא מקדש, דאכתי כמה ימים יש עד זמנו) כי מטי ליליא דבי שמשי ליקדוש וליפסול (ופירש רש"י דהא לילה אין מחוסר זמן ולפסול בליל ששי משום סידור לילה ולשחרית נפסל בלינה) אמר רבא בשקדם וסילק מר זוטרא ואיתימא רב אשי אמר אפילו תימא בשלא קדם וסילק, כיון דסידורו שלא כמצותו נעשה כמו שסידרו הקוף ומכאן מוכיח תוספ' בכל מקום דהיכא דהוי שלא בזמנו אין מקדש, ורק בלילה לא מקרי שלא בזמנו.

אכן הרמב"ם כתב בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' כ"א ז"ל כלי שרת מקדשין שלא בזמנן להפסל אבל לא להקריב כיצד דבר שמצותו ביום שנקדש בלילה וישרף, ולכאורה הי' להרמב"ם לבאר דשלא בזמנן אין מקדש ורק לילה הוי זמנן ואיך כתב הרמב"ם דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן ואף שכתב הרמב"ם כיצד וכו' שקדש בלילה, אעפי"כ הי' לו לבאר מסקנת הגמ' דהיכא דהוו שלא בזמנן אין מקדשין כלל, והנה התוספ' דמס' זבחים דף פ"ז ד"ה לשולחן הקשו סוגיא דזבחים דמוכיח התם מהא מתניתן דקתני שאפילו הוא על השלחן ימים רבים דטעמא, משום דשלחן אין פוסל בלינה. ואילו במנחות משמע דשלחן פוסל. בלינה, וטעמא דאין פוסל משום דלא נתקדש, והרמב"ם כתב הטעם משום דאין פוסל בלינה.

לכן נראה לי דהרמב"ם מפרש פירוש אחר בדברי הגמ' דהנה בשבועות דף י"א איתא, שאני קטורת דקדושת דמים היא אלא מעתה לא תפסל בטבול יום אלמה תני' נתנה במכתשת נפסלה בטבול יום. וכי תימא כל קדושת דמים נפסלה בטבול יום והתנן המנחות מועלין בהן משהוקדשו קדשו בכלי הוכשרו לפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה קדשו בכלי אין לא קדשו בכלי לא קדשו בכלי לא, אלא מאי קדושת הגוף היא אלא מעתה תפסל בלינה, אלמה תנן הקומץ והלבינה, והקטורת וכו' אין הוכשרו לפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה וכו' אמר לו לינה קאמרת שאני קטורת הואיל וצורתה כל השנה כולה, ופירשו בתוס' שעיקר מצותה בכך לעשותה כולה בתחילת השנה.

מזה חזינן דסברא דרב חסדא דממ"נ אם קדשה קדושת הגוף פוסל בלינה ואם לא קדוש קדושת הגוף אין פסול בטבול יום אכן רבה אליבא דר' יוחנן משני דקטורת קדשה קדושת הגוף אבל בלינה לא נפסלת כיון דאין מצותה להקריב היום, שהרי מצותה שתעמוד כך אף דנתקדשה קדושת הגוף לא נתקדשה קדושה להקריב וכיון דלא נתקדשה שיקטירוה היום לא נפסל בלינה.

לפי זה אף אם כלי שרת מקדשין שלא בזמנן אין מקדשים קדושה שתקרב היום כיון דאין מצותה שיקריבוה והוי ק"ו מקטורת שיכולים להקטיר היום, אעפי"כ כיון דמצותה בכך לא נתקדשה קדושה להקריבה היום משו"ה לא נפסלה בלינה, ובגמ' פריך כיון דכלי שרת מקדשין שלא בזמנן, א"כ איך קתני כל הקדוש ביום אין קדוש אלא ביום משמע דבלילה אין מקדש וע"ז משני דבשלא בזמנן מקדשת רק קדושה שיכולה לפסול בשביל זה, אבל קדושה להקרבה לא חל, וא"כ קומץ שקידשו בלילה אין נפסל כלל מטעם לינה דהרי לא נתקדש להקריב בלילה והפסול הוא משום דנתקדש קדושה פסולה ונדחה מהקרבה אף ביום, כיון דהקדושה הי' בפסלות, אכן אימתי אמרינן דאם הקדושה היתה בפסלות נפסל מהקרבה דוקא היכא דאינו מחוסר זמן, אבל היכא דהוו מחוסר זמן שם אין פוסל מה שנתקדש שלא בזמנו, דהרי ביומא. גבי מחלוקת אי בעלי חיים נדחין סבר למילף דאין בעלו חיים נדחין מדי דהוי מחוסר זמן, וכפי גרסת תוספ' בתמורה כו' דחי ואידך, מי דמי התם לא אחזי כלל, הרי דכיון דהוי מחוסר זמן אין פוסל מה שבשעת הקדושה לא נתקדשה קדושה להקרבה, וזהו דמחלק ימים מחוסר זמן ולא אחזי כלל, משו"ה אף שאין קדושת הכלי שרת שלא בזמנו להקרבה אעפי"כ אין מדחי, אבל לילה אין מחוסר זמן וא"כ פוסל מה שנתקדש הקומץ בלילה קדושה פסולה קדושת לילה שפסול להקרבה ופריך כי מטי לילא דבי שמשי תקדוש ותפסול, דהרי אז קדושה בזמנה

קדושה פסולה, וע"ז משנו כיון דסדרו שלא כמצותו אין מקדש עתה קדושה יותר אבל אם הי' עתה נותנה בלילה לכלי שרת הי' מוסיף עלי' קדושה פסולה, דהנתינה לכלי שרת היא מקדשת, אבל אם הו' באותה כלי שרת נעשה כמו שסדרו הקוף.

(**ובמה** שביארנו יש לישב דברי הרמב"ם שפסק בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' י"ט. דכלי שרת מקדשים דם הפסול לקרב, והנה לפ"ז וקשה קושית התוספ' בדף פ"ז ד"ה כלי שרת, דא"כ לן דמה ויצא וכו' אמאי לא יעלו לכתחילה אכן לפי שביארנו למסקנת הגמ' דנעשה כמי' שסידרו הקוף, א"כ כלי שרת שנתן בה בפסול או שלן בה או שיצא בה אינה מקדשת, ורק היכא דנתנו לכלי שרת שני מקדש ולכתחילה בודאי דאין לתן בכלי שני כמו במזבח דאם עלו לא ירדו, אבל אין להעלותם, אכן בגמ' זבחים שם דפריך מקבלו פסולין וזרקו פסולי, הי' סבר כרבא דאף אם נסדר שלא כמצותו כלי שרת מקדש משו"ה אם קבלו פסולין ואח"כ זרקו כשרים הא ביד הכשרים הוקדשו לקרב, ולפי זה הא דלן דמה נצטרך רק לומר שמניח על גבי קרקע וס"ל דאין כלי מקדש, או דנשפך לכלי חול, אבל הרמב"ם פסק כמסקנת הגמ', א"כ כל זמן שמונח באותו כלי שרת שנתקבל או שהוליך שלא כמצותו לא נתקדש ולכתחילה אסור לתנו בכלי שרת ואם נתנו מקדש).

לפי זה מסקנת הגמ' כלי שרת מקדשין אף שלא בזמנן רק דאינו מקדש להקרבה כיון דאין מצותה להקרבה וזהו שכתב הרמב"ם דשלא בזמנה מקדשה, אבל הקדושה הוא רק שיכולה להפסל אם נעשה בפסול כמו בלילה. אבל לא להקרבה משו"ה אין נפסלת בלינה: וסוגית הגמ' מוכיח דע"כ על השלחן אין מועיל לינה שהרי שם במתניתן איתא סידר את הלחם בשבת ואת הבזיכין באחד בשבת וגם על זה קאי תקנתא דכיצד יעשה ויניחנה לשבת הבאה, התם הא הלחם נקדש קדושה להקרבה שהרי הלחם נסדר כדינו, א"כ איך יניחוהו עד השבת השני, ע"כ דעל השלחן אין מועיל לינה, והכא במנחות פריך מהבזיכון או לחם שנסדר באחד בשבת כיון דבשעת קדושה לא קדשו קדושה גמורה, א"כ תדחה מטעם דנתקדשה קדושה דחוי' והיכא דלא הוי בע"ת כו"ע מודי דנדחין, ולדברינו לא פריך כלל מלינה רק פריך הא נתקדש קדושה דחוי' ע"ז משני דימים מחוסר זמן ובמחוסר זמן אין כאן פסול דקדושה דחוי'.

לפי זה מיושבים דברי רש"י שפירש הא דאין הנסכים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח לענין לפסל בלינה דכיון דגילתה התורה זבח ונסכים א"כ כל זמן שאין כאן זבח, הוו כשלא בזמנן דאין הנסכים מקודשים להקריב משו"ה אין נפסלים בלינה: אבל כיון שיש זבח הוי כהגיע זמנן ונתקדשו קדושה להקריב משו"ה נפסלין בלינה. אבל לא נקבעו כלל לאותו זבח ע"י השחיטה, ורק השחיטה הועיל שיהי' כהגיע זמנן. דזה גלי קרא

דזמנן כשיהי הזבח וכן כתב הרמב"ם בפי"ב מהלכות פסולי המוקדשין הל' ו' וז"ל נסכים שקדשו בכלי ונפסל הזבח אם נפסל בשחיטה לא קדשו הנסכים לקרב.

ומה שהקשה שם בתוספ' מנחות דף ט"ו ד"ה אפשר דאיך אמר לרבנן אפשר לשנותן לזבח אחר. הא אמר רב חסדא שמן שהפרישו לשם מנחה זו פסול לשם מנחה אחרת, פשוט דפיגול אין עושה אלא אם הקרבן קובע, כמו בכבשים ולחם. או בתודה ולחמה אבל הכא אין השחיטה קובעתו ורק הוי כהגיע הזמן. ומה שאין רשאי בקרבן יחיד לשנות לקרבן אחר: הוא רק משום הנדר, משו"ה אם פיגל בזבח לא נתפגלו הנסכים אף בקרבן יחיד. ומשו"ה כתב הרמב"ם גבו קרבן צבור היכא דנפסל מקבלה ואילך דאם לא הי' זבח זבוח באותה שעה נעשה כמו שנפסל בלינה, שהרי עתה פסולו בגופו שהרי הוקדשו להקרבה ועתה אין קרבן אבל בקרבן יחיד, היכא שהי' זבח זבוח אף שאין לשנותו לזבח אח"כ, אעפי"כ כתב הרמב"ם מניחן עד שיפסלו בלינה אבל אין יכול לשורפן תיכף, משום דהא בגוף הנסכים אין פסול ורק משום נדרו אי אפשר להקריבן והוי כנפסלו מחמת דבר אחר דטעון עבור צורה.

ולפי דברינו דבאמת כלי שרת מקדשין שלא בזמנן ורק היכא דאין מצותן עתה להקריב לא חל עליהו קדושת הקרבה מטעם דאין מצותן להקריב היום אבל אם הי' מצותן להקריב היום מקודשין קדושה גמורה, א"כ לא קשה קושית התוספ' גבי חבית שמילאו בערב סוכות, שהיו ממלאים בחבית שאינה מקודשת שלא תפסל בלינה, והקשה בתוספ' הא כלי שרת אין מקדשין שלא בזמנן. אכן לדברינו הא מקדש שלא בזמנן' ורק היכא דאין זמנה לקרב אינה מקודשת קדושה לקרב. וא"כ במים לשאיבה דכתבו התוספ' בתענית דף ב' דיכולין לנסך בלילה. א"כ הוי זמנן דבקדשים הלילה הולך אחר היום ואין מחוסר זמן לבו ביום כדאיתא בזבחים דף, וא"כ קדשו המים בחבית המוקדשת אף בערב סוכות קדושה גמורה לקרב' וא"כ אם ישהו אותם עד תמיד של שחר דאז הי' דרך לנסך דאין מנסכין מים אלא בתמיד של שחר (אף דבדעיבד יכולין לנסך כל היום. ואף בלילה וכדאיתא שם בתוספ') יפסלו בלינה, וכן לא קשה קושית התוספ' במנחות דף נ"א ד"ה איפסלא לגבי חבית כה"ג דהתם הא מקריבין אותם בכל יום א"כ כל יומם זמנם וקדשו קדושה גמורה לקרב ונפסלות בלינה.

והנה כלי שרת מה דמקדשין הוא דוקא דבר שמצותו אבל דבר שאין מצותו אין מקדש, ולפי זה לא קשה קושית הלח"מ, כיון דס"ל להרמב"ם דעשרון נתקדש איך פסק הרמב"ם דשתי הלחם לישתן ועריכתן בחוץ אכן כל המנחות מצותן המנחה ומנחה נקראת אף אם היא סולת, וא"כ העשרון מקדש, ואף במנחת מאפה, וכן במנחה על מחבת המצוה

מנחה על מחבת וא"כ מצותה תיכף משעת נתינת הקמח. אבל בשתי הלחם ובלחם הפנים עיקר מצותה לחם ולחם כ"ז שלא קרמו פניו לא מקרי לחם, ורק כשקרמו פני' אז מצותה. ואז נקראת מנחה חדשה, משו"ה עשרון לא מקדש ורק תנור מקדש כשקרמו פני', וכמפורש במס' מעילה קרמו פני' הוכשרו לפסול בטבול יום וכו' ומדויק מאד לישנא דגמ' דקאמר ודילמא עשרון לא מקדש תנור מקדש, ולדברי הלח"מ דס"ל דמשני דעשרון לא נתקדש הו"ל למימר ודילמא עשרון לא נתקדש, אלא ע"כ דלמ"ד מדת יבש נתקדש אין חילוק בין תנור לעשרון. ורק דפריך ודילמא עשרון לא מקדש. פירוש כיון דמצותה לחם א"כ עשרון לא מקדש. אבל תנור מקדש דבתנור הוי לחם.

והנה לפי דברינו דכלי שרת שלא בזמנן מקדשין רק קדושה אבל לא להקרבה כיון דלאו זמנן הוא א"כ לא נפסל בלינה כיון דלא נתקדשה קדושת הקרבה, אלא כיון דתנור מקדש, א"כ דין הוא שמאז הוי מצותה וצריך לקדשה, וממילא ע"כ בעי שתהי' בפנים: דהרי כלי שרת אין מקדש אלא בפנים. משו"ה בעי דוקא שתהי בפנים. שהרי עתה נעשית שתי הלחם ונתקדש קדושת הלחם משו"ה בעי דוקא בפנים (ולדעתי מאי דפריך אפיתה בפנים אלמא תנור מקדש והקשה בתוספ' כיון דעדנה לא נפסלת ביוצא מאי בעי שתהי' בפנים ולדעתי זהו גופא דבעי בפנים כדי שתוקדש שהרי בחוץ אין מקדש) אבל אין דוחה שבת שהרי אף אם אפוה מאתמול לא נפסלת בלינה כיון דלא הוי זמנן, קדושתה להקרבה עדנה עד שיגיע זמנה וזמנה דוקא ביום. שבועות וכשישחטו הכבשים וא"כ פסק הרמב"ם פשוט ומבורר, אלא כל זה לדברי רבה, אבל רב חסדא בשבועות דפריך אלא מעתה תפסל בלינה ס"ל דאין לחלק דאם קדשה קדושת הגוף נפסלת בלינה וא"כ רב ששת דפריך ס"ל ג"כ כרב חסדא דאין לחלק דאם אפיתה בפנים הרי דתנור מקדש א"כ תפסל בלינה: וכן הוא סוגית הגמ' במנחות ק"ב דרבי ס"ל דתנור מקדש אף מאתמול ואי אפי מאתמול אפסל בלינה, ומאי דקאמר רבי' אין הלחם קדוש אלא בשחיטת כבשים הוא נענין קביעות. וע"ז קאמר רבא הקשה אדם קשה כברזל דהוא ס"ל דאין לחלק.

אבל הרמב"ם ס"ל כסברת רבה בעצמו בשבועות וכדמוכח מכל הני סוגיות. דרבה ס"ל דשלא בזמנן לא נתקדשו קדושת הקרבה ומאי דקאמר רבי' אין הכבשים מתקדשים אלא בשחיטת הזבח הוא לענין הקדושה ולא לענין הקביעות וכדמוכח מסוגית הגמ' במנחות מ"ז דקדוש ואינו גמור. או קדוש ואינו ניתר א"כ שפיר פסק הרמב"ם דאפיתן בפנים ואין דוחין השבת דנתקדשו שלא בזמנן אבל לא קדושת הקרבה משו"ה לא נפסלו בלינה, כנלענ"ד. שוב מצאתי שרש"י במעילה על מתניתן דקרמו פני' בתנור כתב רש"י דגרסינן רק קרמו פני' הוכשרו לפסול בטבול יום ובמחוסר כיפורים. אבל. לא בלינה,

הרי דרש"י ג"כ ס"נ דאף דקדוש לפסל בטבול יום לא נפסל בלינה והיא כדברינו ולדעתי אף להנך דגרסי בלינה נוכל לומר דהכונה דכשקרמו פני' הוכשרו שיפסלו בלינה, היינו כשישחטו הכבשים לאפוקי כל זמן שלא קרמו לא יפסלו בלינה אף אם ישחטו. משום דלא לחם הוא: